

DEKORV-TAP

17R151644

VILVÁKOK

1991 Augusztus

TARTALOMJEGYZÉK

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Melléklet	5
Cukorbeteges és fogyókúrázók figyelmébe	7
Az árueledás újabb híre	7
Nagy Ernő: Beszámoló az Alpok-Adria térségében élő látássérültek gradoi (Olaszország) találkozájáról	8
Nyúl Krisztina - Lak István: Látogatás Romániában	10
Dénes Géza: 2000 éves humor	13
Major Rita: Beszélgetés Morgányi Jozefinnal	15
Vak diákok I. Nemzetközi Sporttalálkozója, Bp. 1991. V. 11-12.	19
Francia nyelvtanfolyam kezdőknek	21
Szemelvény nemzetközi vakügyi sajtóból	22
Békés megyei hír	24
Dr. Orlicki János: A helyközi utazásban érvényes kötelező baleset és poggyászbiztosításról	25
Máriás Andrásné: A WBU elnöke Magyarországon	26
Felhívás	27
Dr. Jáksó László: Munka vagy rokkant nyugdíj?	28
Kitüntetés	30
Pis Mátyásné: Kötésminták	31
Bartha Zsuzsanna: Levelezői rovat	32
Bánsági Viktória: Élményeim egy „más” világról	33
Lakatos Tamás: Zenei tábor 1991.	34
Kas László: Zenei rovat	35
Dosek Lászlóné: A magdeburgi atlétikai versenyekről	37
Dr. Csobay - dr. Szabó - dr. Vértes: Valentin Haüy, a vakügy kiemelkedő egyénisége	39
Vak költő versei	42
Hirdetések	43

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata. Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin

Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna.

Szerkesztőségi munkatársak: — Kas László olvasó szerkesztő

— Lak István szakmai szerkesztő

Kiadóhivatal: 1146 Budapest, Hermina út 47.

Tel: 1-210-440/14 mellék.

ISSN szám: 0209-6765

Előfizethető a megyei szervezeteknél: egész évre 120 ft-ért

(a tárgyévet megelőző év október 30-ig), fél évre 60 ft-ért

(a tárgyév II. féléve előtti május 15-ig.)

Bartha Zsuzsanna

Elnökségi tudósítás

3

1991. június 27-én ülésezett a MVGYOSZ Országos Elnöksége. Igazoltan maradt távol dr. Kiss László és Kuminka Györgyné. A levezető elnök Csengeri József alelnök volt.

Négy napirendi pont került megvitatásra. Először a Hajdú-Bihar megyei Szervezet 1986-1990 között végzett munkájáról tanácskoztak. A beszámolót előzetesen mindegyik elnökségi tag hanganyagként megkapta. A melléklet tartalmazza a beszámoló kivonatát. Az első napirendi ponthoz jelen volt a megyei titkár, Csengeri József - aki maga is tagja az elnökségnek -, az elnök, Csanádi József és Lengyel Ferencné adminisztrátor.

Csengeri József szóbeli kiegészítőjében elmondta, hogy a megyei szervezet 1953-ban jött létre 70 taggal. Röviden áttekintette az azóta eltelt időszak eredményeit. Ezután kérdések következtek. Az ezekre adott válaszokból megtudhattuk, hogy a megyei elnökség aktívan segíti a titkárt munkájában. Az elnökségi ülések nyitottak a küldöttek számára is. A közlekedési gondokra vonatkozó kérdésekre adott válaszból kiderült, hogy a város három központi helyén szereltek fel hangoslámpát, s hogy az önkormányzat is segítséget nyújt a közlekedési problémák megoldásához. Elhangzott az is, hogy a terület tagságát - mivel körzeti csoportok nem jöttek létre -, nagyobb helyeken a területfelelősök, valamint a vöröskereszt aktivistáinak közreműködésével tartják össze.

Több hozzászóló is mintaértékűnek tartotta a beszámolót, s ugyanígy vélekedtek a megyei szervezet munkájáról is. A megyei szervezet beszámolójának megvitatását követően az elnökség a következő határozatot fogadta el: a Hajdú-Bihar megyei Szervezet a végzett munkájáért, a titkári beszámolóért, valamint Lengyel Ferencné adminisztrátor és Tóth Mihályné nyugdíjas munkatárs eddigi tevékenységükért jegyzőkönyvi dicséretben részesülnek.

Második napirendi pontként Pinviczki György, a Braille-Érdemérem Bizottság vezetője számolt be a bizottság üléséről és előterjesztette javaslatukat az idei évre. Az elnökség a bizottság javaslatát megszavazta és elfogadta, ezenkívül azt is, hogy az érdeméremmel járó pénzjutalom összegét a következőképpen emelik:

- arany fokozat: 6.000 forint
- ezüst fokozat: 4.000 forint
- bronz fokozat: 3.000 forint.

Arról is határoztak, hogy a jövőben a Braille-Érdemérem költségeinek finanszírozása a központi adományszámláról fog történni.

Harmadik napirendi pontként Elekesné Horváth Márta, a Rehabilitációs Osztály vezetője ismertette az egyes megyei taggyűlések időpontjait. A taggyűlésekre 1991. szeptember 3. - november 16-a között kerül sor. 2. mellékletben részletesen megtekinthetik az időpontokat.

A negyedik napirendi pontban a rö-

4

vidírás kísérleti évének tapasztalatait vitatták meg. A téma előadója Lak István a rövidírással foglalkozó bizottság vezetője volt.

Sajnos, a Vakok Világa Levelezői rovatában megjelent néhány észrevételen kívül nem sok javaslat és észrevétel érkezett írásban a bizottsághoz. Lak István összegzése szerint a többség úgy ítéli meg, hogy kisebb korrekciókkal, de maradjon érvényben és kerüljön végleges bevezetésre az új rövidírás. A kérdésről komoly vita bontakozódott ki. Maguk a megyei titkárok is kaptak szóbeli észrevételeket tagjaiktól, s ezekből úgy tűnt, hogy az idősebbek nem támogatják az újfajta rövidírás bevezetését. Az is igaz ugyan, hogy a Vakok Általános Iskolájának negyedik osztályában szeptembertől kísérletképpen tanították a gyerekeknek ezt a rövidírást, eredményesen. Ám az nem lehet cél, hogy a Braille-írást ismerők, és az olvasók többségét kitevő idősebb nemzedék lemondja előfizetéseit.

A napirendi pontot az elnökség az alábbi határozattal zárta le: a jövőben a speciális folyóiratok (Irodalmi és Zenei Értesítő, Sakkélet, Gyógymasszór) az új rövidírás alkalmazásával készülnek. A Rádió és TV újság, valamint a Vakok Világa továbbra is a 44 jelből álló, úgynevezett kis rövidírással fog készülni. Egyes, terjedelmesebb cikkek esetén pedig a V.V.-ban is az új rövidírás szabályai szerint jelenik meg egy-egy cikk. Ugyanakkor ez a tartalomjegyzékben feltüntetésre kerül.

A napirendi pontok megvitatását követően dr. Szigeti György országgyűlési képviselőnk adott tájékoztatást

a Parlamentben folyó munkákról.

Elmondta, hogy a társadalombiztosítási rendszer rendbetétele komoly feladat. Érinti majd az öregségi, a rokkant nyugdíjakat, valamint a vak személyi járadékot is.

A szerencsejátékok működését szabályozó törvény alapján a siketeknek, mozgássérülteknek, értelmi fogyatékosoknak és nekünk reményeink lehetnek újabb anyagi forrásokra. Ezt a kérdést még meg kell vitatnia a Parlamentnek.

Végezetül a bejelentések következtek:

— A Vakok Állami Intézetében lezárulta minisztérium vizsgálata. Az intézmény élére kormánybiztost neveznek ki, az igazgatói állásra pedig pályázatot fognak kiírni.

— A Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete megtartotta közgyűlését, ahol szövetségünk is képviseltette magát.

— A Vakok Általános Iskolája tanulóinak táboroztatásához a szövetség 40 ezer forinttal járul hozzá.

— Félő, hogy a pécsi Világ Világossága Alapítvány teljesen egészségügyi intézménnyé válik. Ezzel megszűnne a jelenleg még működő oktatása a gyermekeknek.

Dr. Hohl József, dr. Molnár Antal, Máriás Andrásné, Görgényi Miklós és dr. Szigeti György részvételével egy bizottság alakul, melynek feladata megvizsgálni, hogy pontosan mi a helyzet az alapítvány körül, s hogy tisztázza belépünk-e az alapítók közé. A bizottság jelentésének elkészítési határideje az augusztusi elnökségi ülés.

A MVGYSZ Országos Elnöksége legközelebb 1991. augusztus 29-én táncszokik.

MELLÉKLET

5

Az MVGYOSZ Hajdú-Bihar megyei Szervezetének beszámolója az 1986-1990 közötti időszakban végzett munkáról (kivonatolva ismertető)

A Hajdú-Bihar megyei Szervezet elnöksége az elmúlt öt év alatt igyekezett mindent elkövetni, hogy a megyében élő tagjainak életszínvonalát javítsa.

A tagok létszámának alakulása:

- 1986. : 1938 fő,
- 1987. : 1948 fő,
- 1988. : 2005 fő,
- 1989. : 2075 fő,
- 1990. : 2077 fő.

Fentiekből kitűnik, hogy taglétszámunk évente növekszik. Ezt úgy tudjuk elérni, hogy kapcsolatunk a megyei kórház szemész főorvosával, valamint a községek illetékes szerveivel nagyon jó. Ennek alapján a személyi járadék határozatokat rendszeresen megküldik megyei szervezetünknek.

Tagjaink munkába helyezése egyre nehezebbé válik, de elnökségünk mindent megtesz annak érdekében, hogy új munkahelyeket keressen és a munkára várókat elhelyezze. Megnehezíti az elhelyezést, hogy tagjaink idő előtt nyugdíjba mennek. Ma már nem szívesen alkalmaznak nyugdíjasokat.

Tagjaink életkörülményeinek javítására úgy a városi, mint a községi önkormányzatok (korábban tanácsok) komoly anyagi támogatást biztosítottak. 1971-óta évente öt lakást kapott megyei szervezetünk tagjaink részére. Jelenleg

nincs lakásigénylőnk. A megyei és városi vöröskereszt a lehetőséghez képest támogatta tagjainkat egyéni kérelmek alapján, majd 1990-ben 45 ezer forint értékű ruhaneműt, valamint nagy mennyiségű bérescseppet adtak kiosztásra. Az Unió Áruház tagjainknak le szállított áron ruhaneműt és cipőt árusított. Az elmúlt időszakban három alkalommal szállított a kabai cukorgyár cukrot megrendelésünkre kedvezményes áron. Jelenleg, június 5-től kedvezményes rizst osztunk a dévaványai hantolómalomból.

Az eltelt időszak alatt sikerült elérni a postaigazgatóságnál, hogy tagjaink soron kívül kapjanak telefont. A kötvények bevezetése után is elértük azt, hogy tagjaink kötvény nélkül kaptak telefont, mert az erre kijelölt szociális bizottság méltányolta a vakságot.

A megyei szervezet kulturális élete valamelyest romlott, mert az éveken keresztül működő kultúrcsoport feloszlott. Minden hónap második hétfőjén különböző témakörű előadások vannak, melyeknek igen nagy a látogatottsága. Ezek az előadások később kibővültek a Hajdú-Bihar megyei életutak című sorozattal. Szórakoztató műsort adtak a Csokonai Színház művészei, Kibédy Ervin és Berényi Ottó színművészek, Lovas Lajos magyar népdalénekes. A református kollégium világhírű Kántusának kamaraegyüttese is eljött. Pontírás-olvasás oktatás az utóbbi évben nem volt. Tagjaink inkább a hangos könyvtárat látogatják. A városi

6

könyvtárat veszik elsősorban igénybe, de sokszor a központi könyvtárból is kölcsönöznek.

A megyei szervezet a segédeszközvásárláshoz kapott kiegészítő

támogatási összeget minden esetben felhasználta. Az elmúlt évben öt középiskolás és négy felsőfokú oktatási intézményben tanuló diák kezdte meg tanulmányait. A Fehérbot Nemzetközi Napja alkalmából ünnepséget rendeztünk az Irodalmi Múzeumban, ahol a vak költők verseit a Csokonai Színház művészei tolmácsolták. A fehérbot napján a cívis rádió vakokat szólaltat meg. A pécsi tv Sorstársak című műsora is felkereste megyei szervezetünket és az elkészült riportokat leadták.

Tagjaink közül a szövetség által kiadott folyóiratokat egyre kevesebben rendelik meg, mert vagy egyáltalán nem, vagy rendszertelenül kapják meg. Minden évben megkapjuk a létszámunk megfelelő üdülési keretet, melyet maradéktalanul fel is használtunk. A Baromfifeldolgozó Vállalat évek óta biztosítja a vakvezető kutyák részére a csirkehúst eszmei áron heti tíz forintért. A megyei elnökség javaslatára a gimnáziumokban, általános iskolákban, kollégiumokban a titkár előadásokat tartott a vakvezető kutyákról. Dr. Szél Lajos kezdeményezett és vezetett egy számítógépes tanfolyamot a tagtársak részére. A telefonkezelőknek pedig a munkájukhoz szükséges angol és német nyelvtanfolyamokat indítottunk be. Minden évben fenyőfa ünnepséget tartunk, ahol általában 70 tagtársunkat látjuk vendégül vacsorával.

Szerencsés helyzetben van a Hajdú-Bihar megyei Szervezet, hogy van egy

Gördülőcsapágy Gyár. Kifestették, kímázták helyiségeinket, külső falakat és új csatornákat raktak fel. Raktárunkat lambériázták és polcokat szereltek fel. Minden hónapban gépkocsit biztosítanak a titkárnak, valamint a boglárlellel értekezletre. A szervezetünkhöz érkező vendégeknek olcsón adnak szállást. A megyei szervezet írószere szükségletét teljes egészében kielégítik. A taggyűlések megtartásához rendelkezésünkre bocsátja kultúrházát. Elnökségünk jó kapcsolatot tart fent a szakosított szociális otthonnal is. A dr. Kettesy Aladárról elnevezett általános iskolával és nevelőotthonnal kölcsönösen segítjük egymást a végzős növendékek útrabocsátásánál. A megyei Egészségvédelmi Tanács pályázatán (Egészségvédelem és a megváltozott munkaképességűek munkábaállítása, valamint az életkörülmények javítása címmel) százezer forintot nyertünk el.

Adományszámlánkon 140 ezer forint van. Irodánk látogatottsága igen nagy. Körzeti csoportunk egy van, de jelenleg az sem tölti be hivatását. Tagdíj tekintetében az elmúlt évben 28 fő hátralékosunk volt, de erre az évre rendezték adósságukat.

A renszerváltozás után sokkal nehezebben tudjuk megoldani hivatalos ügyeinket, mivel a megyei önkormányzattól a községek leváltak. Elnökségünk igyekszik minden polgármesteri hivatallal a kapcsolatot felvenni és tájékoztatni szervezetünk működéséről.

A beszámolóban említett munkák mellett mindig határidőre teljesíti a feladatokat Lengyel Ferencné adminisztrátor, és nyugdíjas munkatársunk Tóth Mihályné, kiknek önzetlen munkája is segíti eredményeinket.

Az 1991-es megyei közgyűlések, küldöttközgyűlések időpontjai:

Szeptember 3. Csongrád
Szeptember 4. Heves
Szeptember 5. Bács-Kiskun
Szeptember 7. Fejér
Szeptember 12. Győr-Moson-Sopron
Szeptember 18. Nógrád
Szeptember 19. Békés
Szeptember 22. Hajdú-Bihar
Szeptember 26. Zala

Október 5. Borsod
Október 8. Komárom
Október 10. Somogy
Október 11. Baranya
Október 19. Jász-Nagykun-Szolnok
Október 24. Veszprém
Október 26. Vas
November 9. Budapest - Pest
November 16. Szabolcs-Szatmár

Cukorbetegek és fogyókúrázók figyelmébe!

Budapesten a VI. Bajcsy Zsilinszky Endre u. 15. szám alatt (a Bazilikával szemben) megnyílt a Diabetes Service. Az üzletben gazdag választékban - és olcsóbb áron - kaphatók szörpök, rostoslevek, kekszek, nápolyik, cukorkák, csokoládék, édesítőszeres és a cukorbeteg kezeléséhez szükséges orvosi eszközök.

Nyitvatartási idő: hétfő, szerda, péntek: de. 9 - du. 20 óráig. Kedd, csütörtök: de. 9 - du. 18 óráig. Szombat: de. 9 - du. 14 óráig. Vasárnap: de. 10 - du. 13 óráig. Mind a cukorbetegnek, mind a fogyni kívánóknak orvosi tanácsadást is biztosítanak. Keresse fel Ön is a Diabetes Service-t!

AZ ÁRUELADÁS ÚJABB HÍRE

Örömmel értesítjük tagtársainkat, hogy árueledásunkba C/60-as SAM-SUNG kazetta érkezett. (Vigyázat! Nagyon jó!) Ára: 67,50 Ft/db

Kapható még továbbá:

- » Rakéta karóra 730 Ft
- » Szakácskönyv: Minden napra egy

recept (5 füzet) 150 Ft

- » Braille-tábla 486 Ft
- » MVGYOSZ alapszabályzat, melléklettel 20 Ft
- » Grimm legszebb meséi (pontírásban) 30 Ft
- » Braille-ABC (műanyag, 3 színben) 20 Ft.

8

Nagy Ernő

Beszámoló az Alpok-Adria térségében élő látássérültek gradoi (Olaszország) találkozójáról

Ez év elején levelet kaptunk az Olasz Vakok Szövetsége (Unione Italiana Ciechi) Friuli-Giulia tartományi szervezetének elnökétől, Silvano Pagura professzortól, amelyben javasolta az érintett országok vakügyi szervezetének találkozóját. A pontosítás végett, az Alpok-Adria térség alatt Dél-Ausztria, Észak-Olaszország, Szlovénia, Horvátország és Nyugat-Magyarország értenőd. Ezért Magyarországon a Győr-Ménfőcsanak, Somogy, Vas és Zala megyei szervezet kapott meghívót. Vas megye kivételével, a találkozó gondolatával, a többi megye egyetértett és résztvett az összejövetelen. Résztvételünket elősegítette, hogy az Országos Szövetség, megyénként 15000 Ft-tal hozzájárult a költségekhez, ugyanis az olasz rendezők a szállás és étkezési költségeket vállalták.

Az Országos Elnökség engem bízott meg az utazás megszervezésével, mely tekintve az utazási árakat, a résztvevők nagy számát (18 vak, gyengénlátó és kísérelő), a nyelvi nehézségeket, nem volt könnyű feladat.

Az előzményekhez tartozik az is, hogy a rendezők kívánságára, elkészítettem egy a találkozóon megtartandó előadás szövegét, melyet olasz és német nyelvre lefordítva, előzetesen megküldtem. A konferencián ugyanis olasz, angol és német volt a hivatalos nyelv.

A „csapat” 1991. május 9-én 10 órakor indult el egy VOLÁN Autóbusszal Za-

laegerszegről a találkozó színhelyére, az Adria melletti Grado nevű szigeten fekvő kis városba. Útvonalunk Rábafüzes, Graz, Klagenfurt, Tarvisio, Udine, Grado volt. A stájer és klagenfurti Alpok csodálatos hegyein keresztül, az olasz határ átlépése után, leereszkedtünk a tenger mellé. Utunkat számos alagut tette még változatosabbá. Este fél hatkor érkezünk meg Gradoba, ahol a Diana szállodában helyeztek el bennünket, egy- és kétágyas szobákban. Az étkezés és a konferencia az innen néhány percre lévő Adria nevű szállodában volt.

A konferencia május 10-én 10 órakor kezdődött. A négy ország mintegy 80 meghívottját a két főrendezőn - Tullia Bresin és Silvano Pagura professzorok - kívül külön üdvözölte Tommaso Daniele professzor, az Olasz Vakok Szövetségének elnöke, valamint a tartományi és a városi hatóságok több vezetője. A találkozó minden résztvevője fejhallgatón keresztül, szinkrontolmácsok segítségével, angol, német vagy olasz nyelven hallgathatta az előadók, illetve hozzászólók szavait. Az első előadás a vak-ság megelőzésével és a rehabilitáció helyzetével foglalkozott. E témát a lombardiai tartomány képviselői és a magyarok dolgozták fel. Az olaszok elsősorban az értelmiségi pályán dolgozók rehabilitációját emelték ki, mint fontos feladatot. Ezután röviden, németül köszöntöttem a találkozót és Szabó Zoltán

olvasta fel az előadásom 20 perces német nyelvű változatát. Az előadás az általános megelőzésen kívül, foglalkozott a rehabilitáció különböző formáival. Így részletesen elemeztem az orvosi, a pedagógiai, a kulturális, társadalmi, jogi és munkarehabilitáció magyarországi helyzetét, tényekkel és adatokkal is illusztrálva. Néhány mondattal kitértem legfőbb gondunkra: a segédeszközellátás nehézségeire. E téren kértem a társszervezetek segítségét.

Május 10-én délután került sor a második előadásra, amely a látássérültek foglalkoztatásának új lehetőségeit taglalta. Ezt a témát az olasz Veneto tartományi és a jugoszláv küldöttek dolgozták fel. Ebből az előadásból kiemelném azt, hogy a technika előrehaladásával összefüggő foglalkoztatási lehetőségeket részletezték, melynek során, különösen Olaszországban, értek el szép eredményeket. Ennek okát elsősorban az elektronikus segédeszközök fejlesztésében lehet megtalálni.

Május 11-én fél tízkor folytatódott a konferencia a harmadik előadással, melynek témája „a nemzetközi turizmus, mint a társadalmi integráció része” volt. Erről az osztrákok és a házigazdák tartottak egy-egy igen érdekes előadást. Ennek során számos lehetőséget ismertettek a kapcsolatok létesítésére, illetve kibővítésére.

Ebéd után autóbusszal kiránduláson vettünk részt, melynek során meglátogattuk a Luseriaco-Tricesimo nevű helység közelében lévő Villa Masierit. Ezt a középnagyságú kastélyt építette újjá az 1976. évi nagy földrengés után, a tartományi szövetség és rendezte be minden igényt kielégítő otthonnak, panzióknak a látássérültek számára. Utunk során áthaladtunk a történelmi

emlékekben gazdag Aquileian, valamint a már említett földrengés sújtotta vidéken.

Május 12-én érkezett a találkozó utolsó napja, amelyen értékeltük a konferencia tapasztalatait. Részünkről három hozzászólás hangzott el: Soós Ernő a kis országok látássérültjei számára mint új foglalkoztatási lehetőséget, a nyelvtanulást, illetve tolmácsolást jelölte meg. Szabó Zoltán egy Győrött létesítendő iskola megindításához kért segítséget, ahol fogyatékos gyermekek oktatását lehet megvalósítani. Nagy Ernő köszönetet mondott az alkalomért. Számos személyes kapcsolat alakult ki a résztvevők között. Még többre is mód lett volna, ha a sorstársak több nyelven is beszélnének. Úgy vélem, hogy ez a megállapítás nemcsak a gradói találkozóra érvényes.

A vasárnapi ebéddel befejeződött a tartalmas találkozó és elállt az ott tartózkodásunk egész ideje alatt kitartóan szemerklő, néha-néha zuhogó eső. Így körülbelül két órányi időnk volt egy rövid sétát tenni a tengerparton és a középkort felidéző, jellegzetesen szűk utcaképet mutató olasz városban.

Vendéglátóink a résztvevők szórakoztatásáról is gondoskodtak. Péntek este egy sorstárs zongoraművész adott hangversenyt, szombat este pedig a gradói halászok férfikórusa szórakoztatott bennünket szebbnél szebb olasz dalokkal.

Május 12-én du. fél öt órakor indulunk hazafelé, az előbbieken ismertett útvonalon és nem sokkal éjjél után érkezünk Zalaegerszegre.

10

Nyúl Krisztina - Lak István

Látogatás Romániában

A Román Vakok Szövetsége meghívására a MVGYOSZ központjából négytagú küldöttség látogatott el a szomszédos országba 1991. június 2-7 között. Szövetségünk között a múlt évben kezdődött el a kapcsolatok felvétele. Decemberben négytagú delegációjuk járt hazánkban. E látogatás viszonzásaként utazott Romániába küldöttségünk, amelynek tagjai: Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár, Cserna Sándor hivatalvezető helyettes, Lak István, az Országos Elnökség tagja és Nyúl Krisztina titkársági előadó voltak.

2-án délután utaztunk el vonattal, Bihar-keresztesnél hagytuk el hazánkat. A közel 900 km hosszú út megtétele után 3-án délelőtt érkeztünk meg Bukarestbe. A pályaudvaron a romániai szövetség képviselői vártak bennünket, majd szálláshelyünkre utaztunk. A város központjában lévő 14 emeletes Hotel Modern 11.emeletének kényelmes szobáiban laktunk.

Ebéd után városnéző sétára indulunk vendéglátóinkkal. Tolmácsunk Ursu György zenetanár sorstárs volt. Ő 1964-1969 között a budapesti Zeneakadémián végzett, így sok ismerőse, barátja van Budapesten.

Az 1,8 millió lakosú Bukarest kis területen helyezkedik el, a Dimbovica folyócska két partján. Az egyetem téren és a környező utcákon ismerkedtünk a fővárossal. E városrészben zajlottak az 1989. december végi forradalmi események.

4-én zsúfolt programunk volt. Először a vakok szövetségébe mentünk. A

vendéglátó szövetség részéről jelen volt többek között: Theodor Lepadatu elnök, Viorel Craciun alelnök, Gabriel Ciobanu protokollfőnök. Az elnök üdvözlő szavai után tájékoztatót tartott szövetségük munkájáról. A Román Vakok Szövetségének kb. 17000 tagja van. A fiatalok csak 16 éves kortól lehetnek az egyesület tagjai. A szervezet csak a vakok érdekvédelmével foglalkozik, a gyengénlátókéval nem. A szövetség nem tartozik semmiféle politikai szervezethez sem, költségvetését az államtól kapott támogatásból készíti el. Az országos szervezet központja Bukarestben van. Az ország 40 megyéjéből a szövetségnek 20-ban működik szervezete. Az egyesület hivatali szervezetében 173 személy dolgozik, közülük 30 látássérült. A megyei szervezetekben a taglétszámtól függően 5-10 személy végzi a munkát. A szervezetek feladata közé tartozik a vak gyermekek felkutatása, beiskolázása, a tagszervezés, az érdekvédelem, a tagok segítése. Romániában a vak gyermekek és fiatalok két óvodában, három általános iskolában, két szakmunkásképző iskolában és 3 gimnáziumban tanulhatnak. Náluk nincs vakok intézete. A fiatalok részére a szövetség bérel lakótelepeken lakásokat, az idősek pedig a látókkal együtt laknak szociális otthonokban. A szövetség tagságának 60 %-a hatvan éven felüli. Mintegy 4000 a dolgozó vakok száma. Közülük kb. 1000 masször, 1500 dobozkészítő, 500 kefekötő és seprűkészítő, csak 30 telefonkezelő és a többi egyéb munkahelyeken dolgozik. A he-

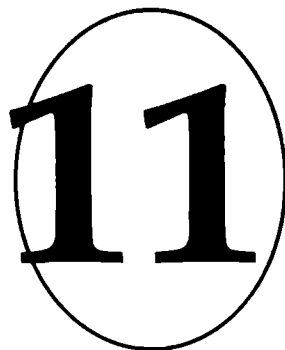
lyi közlekedésben a vakok és kísérőik utazása díjtalan. A távolsági közlekedésben a vak és kísérője évente két alkalommal utazhat ingyen. A dolgozókat évi 6 nap pótszabadság illeti meg. A nyugdíjkorhatár a nőknél 45, a férfiaknál 50 év, de csak 15 év munkaviszony után lehet nyugdíjba menni. A rádió és televízió előfizetése vakok részére díjtalan. Ingyenes a gyógyszerellátás és az orvosi kezelés. A szövetség dolgozó tagjai nem fizetnek jövedelemadót. Ha a tag látók vállalatánál dolgozik 15 %, ha pedig célvállalatnál 35 % pótlékot kap. Náluk személyi járadék nincs. 1990. július 1-től a tagok ún. „kísérőpótlékot” kapnak, amely a jövedelemnek kb. 10-15 %-át teszi ki és a szövetségen keresztül kerül kifizetésre.

A szövetség minden megyei szervezetében működik Braille-könyvtár. 6 megyei szervezet vesz részt a hangoskönyvek elosztásában. A szövetség stúdiója ez évtől kezdve készíti a hangoskönyveket kazettára, eddig szalagra történt a könyvek felolvasása. Minden megyei szervezetnél működik kultúrcsoport, főként népi együttesek, amelyek évente rendeznek találkozókat, versenyeket. A sportkörnek sakk, atlétika és teke szakosztálya van. Csörgőlabda szakosztály Nagyváradon működik és a gyerekek részére a kolozsvári iskolában is. A sakkozók náluk is a látók területi bajnokságain vesznek részt.

A szövetségből üzemlátogatásra indultunk, ahol a vállalat elnöke, Ion Serban, alelnökei: Elena Popescu és Ion Manea, valamint a szakszervezet képviselője, Dumitru Bok kalauzolt bennünket. Az üzem 1949-ben alakult 40 alapító taggal. Jelenleg 965 személy dolgozik itt. A vállalat fő profilja a dobozkészítés, ahol 300 vak személy talál magának munkát. A kefekötő részlegben 200 vak dolgozó végzi a munkát kézi behúzás-

sal. Az üzem egy országos szövetkezet részeként működik. Támogatást a szövetkezet központjától kap, nem az államtól. 32 megyében működik kisebb-nagyobb vállalat, ahol különböző foglalkoztatási lehetőség. E vállalatok közül a 3 legnagyobb Bukarestben, Ploiestiben és Aradon működik. Ezek a vállalatok nem fizetnek forgalmi adót.

5-én a vakok iskolájába és a tanműhelyekbe látogattunk el. Az ott folyó munkáról Dabu Alexandru igazgató, Liliana Croitoru és George Enace aligazgatók tájékoztattak bennünket. 1908 óta működik az iskola, amelyet I. Károly király felesége, Erzsébet királyné alapított. Az iskola és a tanműhelyek egy hatalmas területen helyezkednek el. Az oktatási intézménynek jelenleg 700 vak és gyengénlátó tanulója van. Itt néhány lány kivételével csak fiúk tanulnak. Az általános iskolát befejező diákok az intézmény gimnáziumában vagy szakmunkásképzőjében tanulhatnak tovább. Náluk a középfokú, illetve szakmai oktatás kizárólag a látássérültek részére fenntartott intézményekben történik. A szakmunkásképzés 3,5 éves és minden tanulónak legalább két szakmát kell elsajátítani. A vakok számára a kefekötést, seprűkészítést, kosárfonást, dobozkészítést oktatják. A gyengénlátók részére pedig az asztalos, kárpitos, általános lakatos, kertészet szakmákat oktatják. A masszörképzés érettségihez kötött. A masszörképzésben kizárólag csak a masszázst tanítják. A közeljövőben tervezik bevezetni a fizioterápiás kezelői oktatást is. Tervezik, hogy számítástechnikai és telefonkezelői tanfolyamokat szerveznek. Az 1989-es forradalom után most már a gimnáziumot

12

végzetek előtt megnyílt a továbbtanulás lehetősége főiskolán vagy egyetemen is. Romániában kb. 100 látásérült személynek van felsőfokú végzettsége.

A különböző képesítést szerettek számára náluk is komoly gondot jelent az elhelyezkedés. Az alsó és középfokú iskolákban a szülők a gyerekek után nem fizetnek ellátási díjat a bentlakásért, a tanításért. A gyengénlátók a látók által használatos normálbetűs tankönyvekből tanulnak. A közeljövőben megkezdődik az iskolai épületek felújítása, új létesítmények építése, köztük templom, uszoda is szerepel a tervben.

Az iskolában kb. 30 magyar nemzetiségű diák tanul. A jövőben részükre magyar szakköröket szerveznek. Az üzemben is találkoztunk magyar nemzetiségű dolgozó sorstársakkal. A tanárok, oktatók között is volt néhány, aki magyarul is tudott.

A szövetségben, az üzemben és az iskolában elhangzott tájékoztatók után számos kérdés, vélemény hangzott el mindkét fél részéről. Ezek közül néhány gondolatot, választ említünk meg. A román szövetség vakügyi lapja a Lingva Nostra (Mi nyelvünk) című újság. Ezen kívül Braille-írással a Sakkiskola jelenik meg. A Lingva Nostra negyedévenként síkírásban is megjelenik. Szeretnék, ha a Romániában élő magyar nemzetiségű sorstársak kaphatnának magyar vakügyi folyóiratokat. Azt is kérték, hogy részükre tegyék lehetővé magyar nyelvű Braille- és hangoskönyvek kölcsönzését. Ők is szívesen kölcsönöznének a hazánkban élő román nemzetiségű sorstársak részére.

Romániában kéthavonta jelenik meg hatórás időtartamban hangosújság.

Szövetségüknek nincs üdülője. Üdültetési lehetőséget alkalmanként kapnak különböző szervezetektől. A különböző fogyatékosokat tömörítő szervezeteket egy látó személy képviseli a kormányzatban.

A felmerülő problémákat a két szövetség igyekszik folyamatosan egymás közt megoldani. Mindkét fél kifejezte, hogy a kapcsolatok bővítésére törekszik. Lehetővé kell tenni, hogy a két szomszédos ország szövetségének kultúregyüttesei, sportkörei kölcsönösen ellátogassanak egymáshoz. A két szövetség törekedjen a folyamatos együttműködésre.

A bukaresti intézményekben tett látogatás után 5-én délután az ország néhány nevezetes kirándulóhelyével ismertettek meg bennünket vendéglátóink. A fővárostól északra lévő Snagovba utaztunk. Az erdőkkkel övezett, kb. 18 km hosszú tó mentén üdülőtelepek vannak. Snagovban kormány- és pártüdülő volt az elmúlt időszakban. E hely a közelmúltbeli magyar történelemből is ismertté vált, hiszen itt raboskodott Nagy Imre, az 1956-os magyar forradalom egyik vezetője is. A snagovi tavon hazai és nemzetközi evezős versenyeket is szoktak rendezni. Egy hosszabb sétát tettünk e szép környezetben lévő tó mentén.

Innen továbbutaztunk Sinaiába. E 15000 lakosú kisváros a Peles folyócska mentén települt kb. 700 m magasan a tengerszint felett. Sinaia a „Kárpátok gyöngye”, a hegység déli lejtőjén épült. A város közelében a Déli-Kárpátok hegyei eléri az 1500 m-t. A város északi részén van a Sinaia kolostor, amely 1695-ben épült, benne ma könyvtár és egyházművészeti múzeum található. A városkában építette meg 1875-től I. Hohenzollern Károly király nyári rezidenciáját, a Peles kastélyt. Az egyemeletes,

160 szobából álló kastély egy hatalmas parkban áll. Az épületnek a díszcsarnok körüli 30 termében a földszinten és az emeleten múzeumot rendeztek be. E termekben számtalan műtárgy, szobrok, bútorok, hímezett faliszőnyegek, kerámiák, ötvösmunkák találhatók. Európai és keleti fegyvergyűjtemény is látható. Az egyik muzeológus hölgy készséges vezetésével mi is érezkelhetük, láthattuk e gyönyörű kiállítási anyag jelentős hányadát.

A város szélén a Peles folyócska egyik vízeséséhez közel laktunk. A gyönyörű környezetben lévő, tiszta levegőjű településen a Hotel Stavilar (Zsilip szálló) nevű kényelmes kis szál-

lodában laktunk 5-én estétől 7-én reggelig. A múzeumlátogatáson kívül több kirándulást, sétát tettünk vendéglátóink kíséretében.

Igen szívélyes, udvarias vendéglátásban volt részünk, amelyet búcsúzásakor külön is megköszöntünk. Vendégszeretetük mellett éreztük, valóban arra törekednek a román szövetség vezetői, hogy velünk és más országok szövetségeivel is rendszeres, folyamatos kapcsolatot alakítsanak ki. Bízunk benne, hogy a megkezdett kapcsolatok folytatódnak, a kezdeményezések, a tervek valóra válnak.

13

Humorsarok

Dénes Géza: 2000 éves humor

Ha lejárt, tavalyi viccet hallunk, azt mondjuk rá: Ó, már ezer éve hallottam! De kétezer éves humor nemigen van forgalomban. Íme belőlük néhány:

Plutarchos számára remek életrajzai biztosítják a halhatatlanságot. A bölcs életrajzíró kiváló tanácsokat tudott adni kortársainak. Egy helyen felveti a kérdést: hogyan kell a vendégeket az asztalnál elhelyezni. Mindjárt meg is felel rá:

— A fecsegő ember szomszédja szófukar legyen. A tudós mellé oktalan bamba kerüljön. A sportoló mellé nyomorékot kell ültetni. De ha a társaságban legalább két orvos van, feltétlenül egymás mellé kell helyezni őket, mert csak ők értik meg egymást!

Athén utcáin egy fegyveres katona kergetett egy gazembert.

— Fogjátok meg, fogjátok meg! - ki-

abálta az őt. Az üldöző és az üldözött éppen Hyppokratesz háza előtt futott. Hyppokratesz a kapufélfának dőlve éppen elmélkedett saját gondolatain, rá se hederítve a hajszára. Közben az üldözött gazfickó egerutat nyert s elillant. A katona dühösen visszaindult, majd odament Hyppokrateszhez és ráripakodott:

— Hallja, maga ostoba! Miért nem tartóztatta fel a gyilkost, amikor itt szaladt el maga előtt? Csak bámulta a kapufélfának dőlve, karbatett kézzel. Búta fráter!

Hyppokratesz nyugodtan vette a katona szidalmait és hirtelen azt kérdezte:

— Hát gyilkos volt az ipse? No de mit értesz tulajdonképpen a gyilkos szón?

— Már micsoda kérdés ez? Gyilkos az az ember, aki ő!

— Á, dehogy, az egy hentes és mészáros.

14

— Bolond beszéd. Gyilkos az, aki embert öl.

— Á, nyilván katona volt az illető, akit kergettél?

— Juj de buta vagy, természetesen nem háborúban, hanem békében ölt.

— Na, mostmár értelek. Szóval hóhér volt a pasas.

A katona toporzékolt dühében:

— Mindjárt széttéplek, te esztelen! Értsd meg: gyilkos az, aki egy ártatlan embert a saját házában megöl.

— Na végre, ezt bizony rögtön is mondhattad volna. Miért nem mondtad elébb, hogy az a szegény ember orvos volt?

A katona szűrő fegyvere után kapott, de a nagy orvos, Hyppokratesz megelőzte, mosolyogva nyújtva felé a kezét:

— Hyppokratesz vagyok, bizonyára hallottad már a nevem...

— Ó, bocsánat, bocsánat - hajlongott a katona - megyek is, hogy felkutassam valahol azt az ... izé... orvost.

A Girgentiből származó Galliasz nemcsak kiváló orvos, de nagyszerű szónok is volt. Ám testi hibáját nem tudta leplezni: púpos volt és apró természetű. Ezen hibái miatt a szónoki emelvényen inkább csak gúnyos bekiabálásokat kapott, mint elismerést. Az egyik városban kortesbeszédet kellett tartania, ám ott is kinevették. Egy ideig türelmesen hagyta, hogy kinevessék, aztán kezének egy mozdulatával csendre intette hallgatóságát és imígyen szólt:

— Polgártársak! Ne csodálkozzatok: szép szál szónokot csak nagy és dicső néphez küldenek, míg a beteg, kicsi és senkiháziakhoz csak olyanokat, mint én!

Kétezer évvel ezelőtt is voltak alkoholisták és alkoholellesenek. Anakreon görög költő sok megrovást kapott azért, mert az ittasságot és a mámort dicsőítvén nemcsak megénekelte a bort, hanem szívesen meg is itta. Az antialkoholistáktól kapott sok támadás aztán arra készítette a nagy lírikust, hogy védekezzen. Ezért megírta alábbi dalát, melyet a mi Kazinczyink így fordított le magyarra:

A barna föld iszik, ezt viszont a fa is issza.

A tenger a folyókat, a tenger habját a nap.

A napvilágot a Hold

Hát engem, barátaim, miért nem hagytok inni?

A Lampsakosból származó Anaximenes oktatója volt Nagy Sándornak, a macedónok királyának. Oktató és tanítványa között szoros kapcsolat alakult ki: Anaximenes minden feszélyezés nélkül cseveggetett az uralkodóval. Egyszer, a perzsák elleni háború idején a királyi hadsereg Anaximenes szülővárosához, Lampsakoshoz közeledett, és az csak természetes, hogy a nagy oktató védelmet kért a királytól saját szülővárosára. A király elé sietett, aki már messziről, sanda szemekkel nézte a közeledő Anaximeneset. Megsejtette kérését és elébe vágott:

— Becsüllek Anaximenes, de esküszöm a nagy Zeuszra, hogy kérésedet ezúttal nem fogom teljesíteni!

Anaximenes meglepődött, majd váltott egyet az agyán és ragyogó szemekkel felelte:

— Örök hála érte fenség, mert csupán arra akartalak kérni, hogy pusztítsd le Lampsakost a föld színéről!

Cestius Pius, Ciceró nagy irodalmi el-
lensége utálta Sírúst nagyképűsége
miatt. Valaki elbeszélte neki, hogy Sír-
us ötórás előadást tartott arról, hogy mi-
ért török el a boroskancsó, ha leesik, és
miért nem például a szivacs. Sírú leg-
közelebbi előadását megelőzően Cesti-
us Pius maga is beállt a gyűlést meg-
szervezők közé és e szavakkal édesgette
az újabb előadásra hallgatóit:

— Holnap újra jöjjetek el Sírúshoz
és hallgassátok meg hasznos előadását.
Meglátjátok, sokat okultok majd az ő
tudományos beszédéből. Holnap arról
fog értekezni nektek, hogy miért énekel
a rigó és a tök miért nem!

Élt Rómában egy Timon nevű meg-
átalkodott embergyűlölő. Senkivel
nem társalgott. Ki nem ment az utcára,
de ha mégis, és ember akadt elébe, a
hányingerkörnyékezte. Egyszer csodák
csodája, ez a Timon kiment a főtérre az

emberek közé. A téren
éppen Plutarchos szó-
nokolt. Amikor befe-
jezte, Timon kért szót.
Felkapaszkodott az
emelvényre és beszédét
így tartotta meg:

15

— Róma szeretett polgárai! Tudjátok
magatok is, hogy házam mögött, a kis-
kertben van egy nagy fügefafa. Igazán
kecses termetű, jó magas, erős törzsű.
Erre az én szép fügefámra nagyon sok
polgártársatok felkötötte már magát a
mi nagy demokráciánkban. Az időseb-
bek a jóléttől, a fiatalabbak pedig a sze-
relemtől. Nos, polgártársak, drága bará-
taim, ezennel bejelentem, hogy háza-
mat mintegy két hét múlva át kívánom
helyezni a hegy tővébe, s a fügefát is ki
akarom vágatni. Ezért akinek olyan
szándéka van, hogy a fügefámra fölkö-
sse magát, az igyekezzen, mert két hét
múlva már nem találja mostani helyén.

Major Rita

Beszélgetés Morgányi Jozefinnel (folytatás)

— *Most megint vissza kellene kanya-
rodnunk az időben, mert arról szeretné-
lek kérdezni, hogy milyen hangulat ural-
kodott az Operában az ötvenes években?*

— Hát, ami a politikát illeti, azzal én
nem nagyon foglalkoztam. Dolgoz-
tunk, ahogy mindig. Ami igazán újat
hozott, az az oroszok, vagyis a szovjet
balettmesterek működése. Főleg Vaj-
nonené és Armasèvszkájáé. A Diótörő,
a Párizs lángjai...

— *Hogyan fogadták a táncosok Vaj-
nonenékat. Szívesen dolgoztatok velük?*

— Nagyon szerettük őket, meg a ba-

letteket is. Szegény Vajnonen!

— *Miért mondd ezt?*

— Hát nem tudod, mi történt vele,
amikor innen hazament?

— *Nem.*

— Szibériába vitték! Merthogy túlsá-
gosan jól élt itt nálunk. Dolgozott is,
mint az állat! De az nem sokat számított.
Akkoriban ilyen világ volt.

— *Te miket táncoltál ezekben a balet-
tekben?*

— Én mindent táncoltam. A Diótörő-
ben is és a Párizs lángjában is. A Diótörő-
ben az elejétől kezdve szinte a pá-

16

lyám végéig szerepeltem. A végén még nagymama is voltam. A Párizs lángjaiban is állandóan színpadon kellett lennem és folyton öltöttem. Strapás darab

volt. Egyszer a forradalom, máskor a francia udvar, aztán megint forradalom... Emlékszem, az udvari részben gyönyörű ruhát kaptunk. Őrzöm is a fényképet, amikor ebben a ruhában Serregi Lacinak, a partneremnek kézcsókra nyújtom a kezem és ő le akarja harapni az ujjamról a gyűrűmet. Istenem, mennyit bolondoztunk!

A Párizs lángjaival kapcsolatban eszembe jut egy történet Vashegyi Ernőről. Ő alakította a márkit, akit azután, mint nép, jól megvertünk. Szóval a harmadik felvonás - ez volt a legpergőbb, leglátványosabb - carmagnole-lal, mindennel - óriási sikert aratott. A közönség egyszerűen nem hagyta abba a tapsot. Akkor Vashegyi előre ment a függöny elé és megkérdezte: Elvtársak! Akarják még egyszer? ... És megcsináltuk még egyszer, előlről az egészet!

— Az egész felvonást?

— Igen, mert az elvtársak akarták! Ezek után Vashegyi disszidált első közt! ... No persze, most túlzok. Különbben is, ez már más lapra tartozik. A Párizs lángjai egyébként azért is emlékezetes számomra, mert éppen az a balett ment Szegeden, mielőtt Bandikámmal esküdtünk, 1951-ben. Onnan jöttünk fel az esküvőre.

— Vajnonének balettmester-képző tanfolyamot is tartottak. Te is részt vettél ezen?

— Persze, bizonyítványt, illetve diplomát is kaptam a végén. Itt őrzöm a fiókomban.

— És tanítottál?

— Nem, én nem akartam tanítani.

— *Soha? Eszedbe sem jutott?*

— Nem. Nézd, egyrészt akkor már férjnél voltam, és Bandikám nem akarta volna. De én magam sem vágytam rá. Különbben is, előtte sokat tanítottam a színházban. Meséltem már neked, hogy Gaubier megbízásából én foglalkoztam a tanodai fiúkkal. Később énekeseket, karénekeseket, énekesnőket okítottam a szép mozgásra. Délutánonként három és négy óra között gyakorlatokat tartottam nekik a nagy balett-teremben. Csinaltunk egy kis rúdgyakorlatot, hogy karban tartsák magukat, megmutattam, hogyan hajoljanak meg, hogyan járjanak szépen. Néha pedig egyes operákhoz én tanítottam be az énekesnők mozgását. Például a nemrég meghalt Német Annának is én állítottam be a mozgását a Carmenben. Meg másoknak is. Szóval amennyi tanári ambícióm volt, azt akkor kiéltem.

— *És milyennek láttad a Vajnonenféle balettmester-képzőt? Mit tanítottak, és hogyan?*

— Hát kérlek szépen, Vajnonen tartotta a gyakorlatokat az Operában, az elméletet pedig Klaudia, a felesége tanította. Az általuk, nálunk is bevezetett Vaganova-technikáról könyv, jegyzet készült, melyet megkaptunk tőlük. Egyébként Klaudia betegeskedett is közben, így sokszor abban a szállodában tartotta az órákat, ahol laktak. Ilyenkor mi mentünk oda. Sok új lépést mutattak és új kombinációkat, amilyeneket mi addig nem tanultunk.

— *Nehéznek tűntek ezek a lépések, vagy inkább csak másfélének látszottak, mint az általatok ismertek?*

— Nem mondhatnám, hogy nehéz lépéseket mutattak. Különbben is, mi addigra már annyiféle koreográfussal dolgoztunk együtt - Gaubier, Cieplinski,

Millos, Kölling, sőt, mozdulatművész is volt köztük: Galafres Elza, Dohnányi felesége -, akik mind más és más stílusban dolgoztak. Edzettek voltunk tehát az újra. Ez megint valami mást hozott.

— *Kik vettek részt ezen a tanfolyamon?*

— Hát, szinte mindenki az Operából. Többek között Szalai Karolára, Kálmán Etelkára, Hidas Hédire, Lőrincz Györgyre és feleségére emlékszem, de még mások is jártak rajtuk kívül az órákra. Akkor kaptunk először hivatalos balettmesteri diplomát. Előtte nem létezett hivatásos balettmester.

— *Ekkortájt zajlott az a bizonyos „török ügy”, amelyről mostanában a sajtóban is szó esett, és amelynek ti is szenvedő alanyai voltatok.*

— Igen. A török nagykövet hívott meg néhányunkat vacsorára, a Benczúr utcai követségre. Itt őrzöm a névjegyt és a meghívót is. Nézd csak meg rajta a pontos dátumot!

— *1952. december 31. Tehát szilveszter este. Igen, itt szerepel a követ neve is: Mahmut Omeri úr.*

— Persze, emlékszem, szilveszter este volt, az Operában éppen a Denevér ment. Bandikám énekelt is benne, és egyenesen a színházból mentünk a követségre, frakkban és estélyiben.

— *Kiket hívott még meg Omeri úr?*

— Nagy vacsorát rendezett, sok-sok vendéggel. Ott volt Székely Mihály, Udvardy Tibor, Osváth Juli, az Operettszínház karmestere, Bródy Tamás, akkor Pless Laci, az Opera karigazgatója feleségével, és még sokan mások.

— *Táncosok közül?*

— Nem emlékszem, hogy táncos lett volna...

— *És mi történt azután?*

— Azután valaki följelentett bennün-

ket.

— *Ki lehetett?*

— Hát azt nem tudom, de nagy ügyet csináltak a dologból. Mindenkit megbüntettek.

Jaj, emlékszem, Osváth

Juli milyen jópofa volt. Amikor behívták a minisztériumba és felelősségre vonták, azt mondta: Miért ne mentünk volna el, amikor olyan jó kaját adtak! Miért, maga nem zabálta volna a libamájat? Miért ne ettünk volna egy jót, amikor olyan régen nem ettünk már ilyesmit? ... Persze nevettek és kitették a szűrét.

— *És milyen büntetést kapott?*

— Semmi különöset, írásbeli megrovásban részesítették. De komolyabb büntetéseket is kiróttak. Székely Mikát fél évre tiltották el, Udvardyt egy évre.

— *Titeket?*

— Itt a kezemben a hivatalos levél. Tessék, olvasd csak fel!

— *A feladó a Népművelési Minisztérium, a miniszter első helyettese. Kelt Budapesten, 1953. február 18-án. Címzett: Rösler Endréné Morgányi Jozefin, az Állami Operaház tagja. A szöveg pedig így szól: „Értesítem, hogy a Magyar Állami Operaház folyó hó 14-én tartott társulati ülésén ismertetett okok alapján a Népművelési Minisztérium Fegyelmi Bizottsága Önt írásbeli megrovásban részesíti.” Aláírás: dr. Jánosi Ferenc.*

— Na, bumm! És Bandikám ugyanezt kapta. De azért őt egy évre eltiltották a rádiószerepléstől, ami azért számított... Hát így történt!

— *De végül is milyen vádakat hoztak fel ellenetek? Ez csak nem jelentett „házaárulást”?*

— A vádakat senki sem értette, de nem is akadékoskodott senki. Tudomá-

18

sul vettük a tényeket. Más nem nagyon tehattünk.

— És az '56-os események híre, hatása hogyan jutott el hozzátok a színházba?

— Főleg abban éreztük meg, hogy sokan elmentek. Csinády Dóra, Pásztor Vera, Müller Margit és mások is.

— Valamilyen forradalmi hangulat érződött a színházban?

— Nem mondhatnám. Persze ezt ki-ki maga élte meg. De sokan elmentek, részben mert azt hitték, hogy odakinn könnyebb lesz, részben mert féltek, hogy itthon megtorlások, számonkérések várnak rájuk. A bécsi unokahúgom azt gondolta, mi is megyünk, de erről szó sem esett köztünk.

— Hogy éltétek meg a forradalmat? Hol vészeltétek át?

— Itt Pesten. Éppen Páka Jolinál voltunk vendégségben vacsorameghívással. A Tanács körúton laktak, abban a házban, ahol az óra található. Kisebb társaság gyűlt össze orvosokból, művészekből. Joli férje, Naszvadi Pista is orvos volt. És akkor ott a közelben, a Rádiónél elkezdődött a cirkusz. De emlékszem, előtte, délután Bandikám már valahol járt a kocsival, aminek az ajtaját krétával összefirkálták. Szóval, Páléknál vacsoráztunk, amikor elkezdődött a lövöldözés. Egymás után jöttek a telefonok, a társaság orvos tagjait egymás után hívták be a kórházba. Csak mi maradtunk ott. A kocsi valahol a Puskin mozi (persze akkor nem úgy hívták) melletti utcában állt. Addig már csak úgy lehetett eljutni, hogy lépten-nyomon az ember kezébe nyomtak a felkelők egy puskát, vagy valamilyen fegyvert, hogy harcoljon. Végül sikerült szerencsésen hazajutnunk és Joli később

mesélte, hogy az igazi felfordulás csak azután kezdődött. Még az órából is lőttek...

— De az Operában folyt tovább az élet...

— Igen, nem történt semmi különösebb.

— Még az ötvenes évekről szólva, olvastam az akkori lapokban, hogy az Operában is rendeztek úgynevezett „munkaversenyt”, vagyis pontozták, hogy ki teljesít többet. A táncosoknál is volt ilyen?

— Egyszer már kérdezted ezt tőlem. Nem emlékszem semmi ilyesmire. Aki többet dolgozott, több előadást csinált, az többet keresett. Ez mindig így volt.

— Ezek szerint akkor ehhez nem kapcsolódott semmilyen „ideológia”?

— Én nem tudok ilyesmiről. Az tény, hogy sok előadást csináltunk, de ez nekem nem tűnt újdonságnak, mert én mindig sokat dolgoztam. Főleg régebben, amikor nem volt annyi táncos, mint manapság. És a balett ügyeit is alig néhányan intézték. Jaj, erről viszont akartam mesélni! Szóval, régen minden egy helyen, az Operában zajlott. Ott volt a számvevőség, ott intézték a kifizetéseket. Emlékszem, réges-régen egy kedves öreg, Pogácsa bácsi intézte a kifizetéseket. Mi csak Pogi bácsinak hívtuk. Aztán a negyedik emeleten dolgozott a balettcipő-készítő. Egy egészen kicsi műhelyben készült az összes cipő, és nemcsak a táncosoknak, hanem az énekeseknek is. Úgy rémlik, ketten dolgoztak a kis műhelyben, az egyik cipészt Szolga Ferinek hívták, a másik valamilyen Viktor, akit mi csak Viki bácsinak szólítottunk. Nagyszerű cipőket csináltak! Később a műhely átkerült a Révai utcába.

(Folytatjuk)

SPORTROVAT

Vak diákok I. Nemzetközi Sporttalálkozója

Budapest '91. V. 11-12.

19

„CITIUS, ALTIUS, FORTIUS” (gyorsabban, magasabban, erősebben) - emlékeztet Schmitt Pál, a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke a Vak diákok I. Nemzetközi Sporttalálkozója megnyitóján. Érezték barátaim, hogy e nemzetközi találkozót ugyanaz a gondolat járja át, mely a „nagy játékokat”, a téli és nyári olimpiát. Legyenek az európai országok vak gyermekküldöttei a béke és barátság nagyszerű gondolatának hordozói, szövődjenek új barátságok, melyek már nem ismernek országhatárokat.

A fenti nagyszerű gondolatok jegyében indult első alkalommal útjára ez az új gyermekvetélkedő, ahol gólok, centiméterek és másodpercek tettek csak különbséget a résztvevők között. A Vakok Óvoda, Általános Iskola és Diákotthona kezdeményezésére indult el és ez év májusában valósult meg a tiszta, emberi és humanitárius gondolat, mely eredményeképpen két napon keresztül, nagy érdeklődés mellett versenyeztek a kilenc országból érkező 12-16 éves korú gyermekek, atlétika és csörgőlabda sportágakban.

Hosszan sorolhatnánk azoknak a szervezeteknek és személyeknek a nevét, akik anyagi, erkölcsi támogatással tették lehetővé a vendégországok küldöttségei számára a felejthetetlen budapesti napokat. Ha hely hiányában nem is soroljuk fel minden kedves támogatónkat, meg kell emlékezzünk a „Szól a szív...” alapítványról, mely

1987-ben alakult a vak gyermekek támogatására. A nemzetközi verseny gondolatának megszületése után a „Szól a szív...” alapítvány bátorította a rendezőket és adott először segítséget az előkészületek megtételére.

Az ügy megvalósításáért, támogatásért köszönet illeti a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségét.

Helesfai Katalin igazgató, Vitkai Lászlóné vezető testnevelő tanár, az intézmény testnevelési szakembereivel, valamint a Diákotthon vezetőjével Kurcz Máriával karöltve biztosították a rendezvény teljes lebonyolítását, ami a nevelőtestület és az intézmény valamennyi dolgozója aktív összefogásának volt köszönhető. Dícséret illeti azokat a kollégákat is, akik a nemzetközi találkozón a külföldi csapatok mellett mint tolmácsok, vezetők, a Gyógypedagógiai Főiskola hallgatóit, akik a versenyen mint versenybírák vettek részt, és folyamatosan gondoskodtak vendégeinkről. A sportszakmai feladatok megoldásához szíves támogatásával hozzájárult Doschek Lajosné, „Ervin” néni, az intézmény nyugdíjas testnevelő tanára a fiú és leány atléták felkészítésében, valamint Tálosi Ferenc testnevelő tanár - csörgőlabda edző és volt szövetségi kapitány - a csörgőlabda csapat felkészítésében szaktanácsadói minőségben.

A sportversenyt megnyitó ünnepséget megtisztelte Schmitt Pál úr, a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke, aki me-

20

leg baráti indíttatású megnyitójával sok új barátot szerzett a látás-sérültek testnevelésének és sportjának. Mielleg baráti szavakkal köszöntötte a verseny

résztevőit az IBSA sporttechnikai bizottságának képviselője, professor Franz Haslinger úr, a bécsi vakok főiskolájának tanszékvezető főiskolai tanára.

A záróünnepségen és a díj átadásakor nagy élmény volt a résztvevők és szervezők számára, hogy az ünnepségen részt vett dr. Demszky Gábor, Budapest főpolgármestere, valamint Gallov Rezső államtitkár helyettes, az OTSH elnöke is. A díjakat a győzteseknek a támogató és együttműködő szervezetek vezetői, valamint Gallov Rezső úr adták át. A győztesek és résztvevők tiszteletére Dévényi Tibor adott pop-műsort, melyet követően a résztvevők ismerkedő, baráti DISCO összejövetelen vettek részt.

Nem felejtik a gyermekek azt sem, hogy a versenyek szabadidejében a MAHART vendégeiként sétahajókázáson, valamint a magyar vak zeneművészek a Homérosz kórus és a Zeneművészeti Főiskola tanárai és hallgatói által adott hangversenyen vettek részt, melyeken felejthetetlen élményekkel gazdagodtak.

RÉSZTVEVŐK ÉS EREDMÉNYEK:

Atlétika:

Anglia Litvánia (Vilnius), Ausztria, Magyarország, Cseh és Szlovák Köztársaság (Lőcse), Németország (München-Chemnitz), Franciaország, Szovjetunió (Lvov).

A résztvevők atlétikában két korcsoportban három versenyszámban (1-2-3)

(60 m síkfutás, távolugrás, és kislabda hajítás) mérték össze tudásukat. A versenybírók külön értékelte mindkét korcsoportban a B/1 kategóriás gyermekeket, míg a B/2-3 kategóriába tartozókat együttesen vette figyelembe a verseny kiértékelésénél.

EREDMÉNYEK - EGYÉNI:

Atlétika — Fiúk:

B/1 kategória 12-13 évesek:

1. Bihári Mária,	Lőcse
2. Orsós Sándor,	Magyarország
3. Sztankó Andrej,	Lvov

B/1 kategória 14-16 évesek:

1. Zilinskas Tomas,	Vilniusz
2. Brem Villi,	München
3. Karvai Sándor,	Magyarország

B/2-3 kategória (vegyes korcsoport)

1. Fildsend Stephan,	Anglia
2. I. Ir. Fabien,	Franciaország
3. Berkaitis Saurius,	Vilniusz

Atlétika — Lányok:

B/1 kategória 12-13 évesek:

1. Lakatos Mária,	Magyarország
2. Hanske Susann,	Chemnitz
3. Formisana Patricia,	München

B/1 kategória 14-16 évesek:

1. Fischer Ina,	München
2. Pintér Erika,	Magyarország
3. Matatek Judit,	Magyarország

B/2-3 kategória (vegyes korcsoport)

1. Kuzmin Lena,	Vilniusz
2. Millar Heather,	Anglia
3. Tomasevici Miné,	Vilniusz

EREDMÉNYEK - CSAPAT:

A csapatversenyben elért eredmény tartalmazza mindkét korcsoport mindhárom (B/1-2-3) kategóriában elért eredményeit.

Fiúk:

1. Vilniusz (Litvánia)	2031 pont
2. Anglia	1486 pont

3. Lvov (Szu)	1407 pont
4. Franciaország	1121 pont
5. Magyarország	997 pont
6. Lőcse (Szlovákia)	830 pont
7. München (Németo.)	611 pont
8. Chemnitz (Németo.)	393 pont
9. Ausztria	210 pont

Lányok:

1. Vilnius (Litvánia)	1991 pont
2. Anglia	1396 pont
3. Magyarország	1216 pont
4. Franciaország	1202 pont
5. Lvov (Szu)	787 pont
6. München (Németo.)	651 pont
7. Chemnitz (Németo.)	395 pont
8. Ausztria	289 pont
9 Lőcse (Szlovákia)	254 pont

Csörgőlabda eredmények:

A magyar A és B csapat eredményeit külön közöljük azon versenyzők dícséretként, akik a nagyszerű eredményekkel először léptek ki a vak sport nemzetközi porondjára.

Magyarország „A”

Mo. - Vilnius	8:7
Mo. - Románia „A”	13:5
Mo. - Románia „B”	11:4
Mo. - München	8:3
Mo. - Anglia	6:3

Mo. - Lőcse	9:4
Mo. - Mo. „B”	16:3
Magyarország „B”	
Mo. - Lőcse	9:14
Mo. - Anglia	5:5
Mo. - München	10:9
Mo. - Vilnius	0:20
Mo. - Románia „A”	5:7
Mo. - Románia „B”	10:7
Mo. - Magyaro. „A”	3:16

I. Nemzetközi Csörgőlabdaverseny végeredménye:

1. Magyarország	21 pont
2. Vilnius	18 pont
3. Románia	12 pont
4. München	9 pont
5. Anglia	8 pont
6. Lőcse	7 pont
7. Magyarország „B”	7 pont
8. Románia „B”	0 pont

És akik e nagyszerű eredményt érték: Magyarország A csapata :Takács Péter, Orsós Sándor, Karvai Sándor, Nochta Pál, Hajba Szabolcs, Jóni Tibor. Magyarország B csapata: Jurászik Sándor, Petrik Tamás, Suhajda István. Edző: Páni Róbert

Tálas Ferenc

Francia nyelvtanfolyam kezdőknek

1991 szeptemberében az MVGYOSZ francia nyelvtanfolyamot indít kezdők számára heti kétszer két órában. A foglalkozások a koraesti órákban lesznek. A tanfolyam részvételi díja 1000 forint. A teljes tanfolyami óraszám 50, így egy-egy óra 20 forintba kerül, azaz igen kedvező. A tanfolyam 10 fő jelentkezése esetén már megrendezés-

re kerül. Jelentkezni a szövetség Rehabilitációs Osztályán lehet levélben vagy személyesen. A jelentkezési határidő szeptember 15. A jelentkezők az első foglalkozás idejéről értesítést kapnak. Ott fizethetik be a részvételi díjat és a tankönyv, illetve hangos tananyag (kazettán) árát, amely 3-400 Ft között lesz. Várjuk a jelentkezéseket.

Szemelvény nemzetközi vakügyi sajtóból

A hit és a vakság szerepe egy lelkipásztor életében, Jordan Nikolov beszélgetése Emil Dimitroval - az adventista egyház lelkipásztorával

(„Zari” c. bolgár testvérlapból fordította: Vojtkó Gábor)

— *Meséljen valamit a gyermekkoráról és arról, hogy mióta van kapcsolatban az egyházzal?*

— Szófiában születtem. Gyermekkoromban átéltem a háborút, a bombázásokat. Még kicsi voltam, amikor kapcsolatba kerültem az egyházzal. Tanárképzőt végeztem, azután három-négy évig különböző helyeken dolgoztam, majd az egyház szolgálója lettem. Harminchárom éve vagyok adventista lelkes.

— *Hogyan veszítette el a szeme világát?*

— Mindig rövidlátó voltam, amit apámtól örököltem. Szemüveggel sikerült javítani a látásomat, s nem is volt vele gond 1982-ig, amikor az egyik szememen hályog keletkezett. Egy sikertelen műtét következtében majdnem megvakultam arra a szememre. Később a másikon is megjelent a hályog. Akkor csodálatos eredménye lett a műtétnek. Már jobban láttam, mint korábban. Így szóltam a feleségemhez: „Milyen szép

is ez a világ!” Azután egy bizonyos napon, ahogy az utcákat jártam, levált a retinám - minden látható ok nélkül. A kórházban nem volt azonnal hely. Az orvosi mulasztás is szerepet játszott benne, hogy el kellett veszítenem a látásomat.

— *Mit gondol, van valami köze az eleve elrendelésnek ahhoz, hogy megvakult?*

— Nem. Egyáltalán nem mondhatom, hogy ebben szerepe lett volna az eleve elrendelésnek. A kereszténység és a Biblia nem osztja azt a nézetet, amit az iszlám vall a végzetről, vagy amit a hinduista kárma hirdet a lélekvándorlásról. Annyi a rossz és a szenvedés ezen a világon, de nem valamiféle logika vagy jó rend ennek az alapja. Senki sem tudhatja előre, hogy mikor és milyen baj éri. Ritka az olyan magas kort megérett ember, aki elmondhatja magáról, hogy a balszerencse mindig elkerülte.

— *Ha minden baj a gonosztól ered, akkor miben jut kifejezésre Isten büntetése?*

— Isten nem bünteti az embert. Az ő büntetése az ítélet napján fog elérni bennünket. Akkor majd mérlegre teszi az egész emberi nem bűneit. Az Úr újbóli eljövételéig a szenvedések különböző okokból látogatnak meg minket. Kínjainkat nem tekinthetjük Isten büntetésének. Szemvedéseinket azzal von-

juk magunkra, hogy megszegjük az élet erkölcsi és anyagi törvényeit. Ha Isten haragját zúdítaná ránk bűneink miatt, senki sem állhatna meg előtte. Mindannyian vakok, sánták, némák vagy rákos betegek lennénk, mivel valamennyien vétkezünk. Egy sincs közöttünk, aki igaz, vagy büntelen lenne. Isten csak akkor küld ránk szenvedést, ha az az egyetlen módja, hogy még nagyobb bajtól mentsen meg bennünket. Nem tagadhatjuk a szenvedések nevelő hatását sem. Ami engem illet, nem tudom megmondani, hogy e világ terheinek egy részét hordozom-e, avagy Isten egy magasabb cél elérése érdekében rendelte-e el, hogy elveszítsem a látásomat.

— *Hogyan segített a hit abban, hogy túlélje a megvakulás okozta megrázkódtatást?*

— Tisztán emberi szempontból nézve, a vakság számomra hatalmas tragédiát jelent. Nagyon tevékeny valaki voltam és hirtelen tehetetlenségre lettem kárhóztatva. Arra kényszerültem, hogy lemondjak sok olyan dologról, amit pedig szerettem. Hegymászó voltam. Nincs Bulgáriában olyan hegység, amit ne barangoltam volna be, alig van olyan csúcs, amit ne másztam volna meg. Mindezek ellenére nem vesztettem el az Istenbe vetett hitemet és bizodalmasmat. Tudom, hogy Ő szerető atya és beteljesíti azt, amit ígért - mindent jóra fordít. A hitben és a vallásban nemcsak valami nagyon intellektuális, hanem valami igen személyes is van. Csak az értheti ezt meg, aki megéli az istennel való láthatatlan közösséget. Az ilyen emberben béke, nyugalom és bizakodás lakozik. Mindez segítségére lesz az

élet nehéz pillanataiban. Isten az embernek barátja is, nemcsak a teremtmője. A Szentírásban ezt olvashatjuk: „Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért. Ti barátaim vagytok, ha azt teszitek, amit én parancsolok nektek. Többé nem mondalak titeket szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Titeket azonban barátaimnak mondalak, mert mindazt, amit hallottam az én Atyámtól, tudtotokra adtam.” Ez a kereszténység lényege. Jézus, aki beszél. A hívő és az Isten között létrejövő kapcsolatról van szó. Egy másik bibliai szakaszban, ahol a Teremtő arra buzdít bennünket, hogy barátságban éljünk egymással, ez áll: „És a világosság beraagyogja a te utadat.” Amikor szenvedéseink, fájdalmaink elhomályosítják természetes látásunkat, megmarad egy másik világosság, ami örökké létezik. Nélküle az élet ideje igen rövid lenne - 60, 70, 80 év, és itt a vég. Akaratunktól függetlenül megvakulhatunk, sántává, hajlott hátúvá lehetünk, a végén pedig csendben elmegyünk. Ha nem ismerjük meg a múlhatatlan dolgokat, akkor életünkben megjelennek a helyettesítésükre szántak, amelyek előbb vagy utóbb csalódást okoznak. Ha pótszerkezhöz folyamodunk, mindig kiábrándulás a vége. Gondoljuk csak el, mi lenne velünk, ha helyettesíteni kívánnánk valamivel a szeretetet, a barátságot vagy a kenyeret.

— *Hogyan fogadták az Önt ért szerencsétlenséget hittestvérei és mivel tudnak segíteni ebben a nehéz helyzetben?*

— Legelőször az együttérzésüket tapasztaltam meg. Később, tudtom nélkül, megszervezték, hogy mindennap eljöjjen hozzám valaki és felolvas-

son nekem, mivel tudják, hogy nem élhetek a könyveim nélkül. Amikor mindezt megértettem, szóltam, hogy sükségtelen annyi kötelezettséget vállalniuk miattam, hiszen ott van a feleségem, vannak hozzátartozóim, akik eleget segítenek.

— *Miben nyilvánul meg a hívők közösségével való kapcsolata?*

— A legfontosabb, hogy folytatom az igehirdetői tevékenységet, tehát nem szakadtam el attól, amit eddig csinál-

tam. Számomra elég, hogy találkozhatom egyházunk tagjaival. Egyáltalán nem szakadt meg a kapcsolatom velük.

— *Lehetséges-e, hogy az adventista egyház segítséget nyújtson a felnőttkorban látásukat veszített magányos embereknek?*

— Úgy vélem, hogy tehetnénk valamit ezen a téren, de eddig még nem foglalkozott ezzel a kérdéssel az egyház. Azonban figyelembe kell vennünk azt a tényt is, hogy az adventisták között sok az idős ember, akik maguk is segítségre szorulnak. Sokakat pedig nagyon leköt a családi élet. Marad egy közbülső csoport, a friss nyugdíjasoké, akik foglalkozhatnának ezzel a munkával, de szinte minden teher az ő vállukat nyomja egyébként is az egyházban.

BÉKÉS MEGYEI HÍR

Kirándulás Nagymágoocsra

A Békés megyei Szervezet körösházi körzeti csoportja júniusban a nagymágoocsi szociális otthonba látogatott el. Rigó Tibor, az otthon vezetője fogadott bennünket, s tőle tudtuk meg, hogy a szociális otthon Károlyi István gróf birtokán és kastélyában található. A kastélyban egyébként 72 szoba van. Lenyű-

göző élményt jelentett mindannyiunknak a kastélyt övező park megtekintése. Egy hangulatos tó és szebbnél szebb fák és virágok találhatóak a parkban. No meg természetesen a friss és tiszta levegő. Ugyancsak nagy sikere volt a vadászszobának, ahol a különféle vadásztrófeákkal ismerkedhettünk meg.

A kastélyban 1952 óta működik szociális otthon, melynek lakói és nővérei szeretettel fogadtak bennünket és ízletes ebéddel kínáltak bennünket.

Köszönet vendégszeretetükért, ami sokunknak emlékezetessé teszi a nagymágoocsi kirándulást.

Sütő Klára

Dr. Orlicki János:

A helyközi utaztatásban érvényes kötelező baleset és poggyászbiztosításról

25

A kötelező utasbiztosítás (baleset és poggyászbiztosítás) hatálya a Magyar Államvasutak, a Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút, a Magyar Hajózási Rt. belöldi és a Volán Vállalatok helyközi járatai utasainak a Magyar Köztársaság területén bekövetkezett biztosítási eseményeire terjed ki.

Az Állami Biztosító kockázatviselése az utazás megkezdésétől az utazás befejezéséig tart, illetőleg amíg a poggyász a ruhatárban, a poggyászmegőrzőben vagy az automata megőrzőben van.

Az utazás során bekövetkezett káreseményt (baleset és poggyászkár) még az utazás tartama alatt a vállalat képviselőjének be kell jelenteni, aki köteles arról jegyzőkönyvet felvenni. Ha az utas (pl. sérülés miatt) nem képes a káreseményt bejelenteni, a vállalat képviselője hivatalból készíti el a jegyzőkönyvet. A kárigényt az utas lakóhelye szerint illetékes Állami Biztosító igazgatóságánál kell bejelenteni. A kárigény elbírálásához szükséges adatok beérkezése után 15 nappal köteles a biztosító a szolgáltatást kifizetni.

Az utasbiztosítás alapján a biztosító által teljesítendő szolgáltatások a következők:

1. Baleseti halál esetén 50.000 Ft.

Balesetből eredő 100 %-os egészségkárosodás esetén 100.000 Ft.

Balesetből eredő részleges egészség-

ségkárosodás esetén az egészségkárosodás végleges fokának megfelelő rész a 100.000 Ft biztosítási összegből (pl.: végleges 50 %-os rokkantság esetén: 50.000 Ft).

Balesetből eredő mulékony munkaképtelenség esetén legfeljebb 100 napig napi 50 Ft (a gyermek balesetből eredő mulékony egészségkárosodása esetén is).

2. Poggyászkár esetén teljesítendő szolgáltatások:

Az utas poggyászának károsodása esetén az igazolt kár, de legfeljebb 12.000 Ft.

Az automata csomagmegőrzőben elhelyezett vagyontárgyak esetén az igazolt kár, de legfeljebb 2.000 Ft.

Megjegyzés:

1. Baleset: az utast akaratán kívül érő minden olyan külső behatás, amelynek következtében az attól számított egy éven belül a biztosított meghal, állandó egészségkárosodást vagy mulékony munkaképtelenséget szenved.

2. A biztosítás nem terjed ki az ékszerekre, a nemesfémekre, a készpénzre, az értékpapírokra és az okmányokra.

3. Az utasbiztosítás pénzügyi fedezete a személyszállítás díjába beépített biztosítási díj, amelyet a vállalat negyedévenként egy összegben utal át a biztosítónak.

Máriás Andrásné

A WBU elnöke Magyarországon

Duncan Watson úr, a WBU (Vakok Világszövetsége) elnöke feleségével 1991. május 17-e és 21-e között tett látogatást Magyarországon. Szövetségünk, mint felkért házigazda megtett mindent azért, hogy illusztris vendégünk ittléte kellemes és eredményes legyen. Nehéz az utazó, de nemkülönben a házigazda dolga is. Szerencsénk volt, hiszen Watson úr minden tekintélyelvtől mentes ember: élénk szellemű, érdeklődő, jó humorú, igazi egyéniség.

Naplószerűen Watson úr programja a következő volt: 1991. május 17-én érkezett Budapestre feleségével, és a délutánt már szövetségünkben töltötte ismerkedve - még csak általánosan a szövetség dolgozóival és munkánkkal. 18-án szombaton a Vakok Batthyány Lász-

*Duncan A. Watson, a WBU elnöke,
feleségével*

ló Gyermekotthonában tettek látogatást, ahol Fehér Anna az intézet igazgatója kalauzolta őket és mutatta be intézményüket. Kedves olvasó szíves figyelmébe ajánlom az otthont, ami egyedülálló Magyarországon úgy anyagi felszereltségét, mint derűt árasztó, szeretetteljes légkörét illetően. Természetesen Watson úrra és feleségére is hasonló benyomást gyakoroltak. Délután a VKI-t tekintették meg, ahol Vasleki Péter tájékoztatta őket a hazai kutyaképzés gyakorlatáról. Watson úr és felesége nagy kutyabarátok és szakemberek, így a látogatás kölcsönösen kellemes volt. A kutyák boldogan fogadták az elnök kedves paskolását, így hát az ő szimpátiájukat is elnyerte, nemcsak a dolgozókéét. Este az Erkel Színházban a Giocondát tekintették meg. Érdeklődésemre, hogy milyen volt az előadás, a válasz - kicsit hosszú, lévén 4 felvonás, de szép volt. Elszégyelltem magam, hiszen engem, aki jóval fiatalabb vagyok, egy ilyen nap után bizony be kéne vonszolni az Operába. Vasárnap - kérésükre - szövetségtől és munkától mentes szabad program várta vendégeinket, egy kitűnő igazán figyelmes idegenvezetővel, Bíró Józseffel.

Visszatérve az érkezésre, rám mély benyomást tett Watson úr, mikor megemlítette, hogy 1959-ben ittjártakor a pogácsát (a magyar névre is emlékezett) és a sört, amit kapott, még ma is érzi a szájában. Természetesen nemcsak régi nosztalgikus emlékekkel érkezett. Igen tájékozott volt a magyarországi és ke-

Duncan A. Watson Erhartné dr. Molnár Katalinnal

let-európai kérdésekben, az embernek az volt a benyomása, hogy utazóként és elnökként is „készült” kelet európai útjára. Magyarország pedig különösen érdekelte, hiszen a minket is foglalkoztató trianoni döntésből adódó problémákat azonnal megfogalmazta. Minden politikussága mellett alapvetően egy humánus társadalmi szolidaritást szorgalmazó liberális szemléletű ember be-

nyomását keltette.

A vasárnapi városnézés nem pusztán a szokásos protokoll városnézés volt. Természetesen a rövid időt a házigazda és a vendég is egyformán sajnálta. Hétfő a szövetség munkájának megismerésével telt el. Mint az alapos emberek többsége, nem érte be a tájékoztatással, hanem az egyes osztályokon közvetlenül a munkatársaktól informálódott.

Keddi elutazása előtt a Vakok Iskolájában tett látogatást, és ezt követően búcsúzott el tőlünk a viszontlátás reményében.

Látogatásának eredményeképpen sikerült tagdíjmentesen felvételt nyernünk a Vakvezető Kutyaképző Intézmények Világszervezetébe, valamint 3.000 UNUM (az UNESCO pénzneme, 1 \$ = 1 UNUM) értékben Braille papír vásárlási támogatást eszközölt ki számunkra a Holland UNESCO Centrumtól.

27

FELHÍVÁS!

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége támogatásával egyhetes kötő és szövő tábort szervezünk 1991. szeptember 6-tól a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tiszavárkony alkotó házban. Kezdőket és haladókat egyaránt várunk, munkánkat szakemberek segítik. A tábor önköltséges: 3000 Ft, amelyből a teljes ellátást, valamint szabadidős programokat biztosítunk.

Jelentkezni lehet 1991. augusztus 10-ig a MVGYOSZ címén (1146 Budapest, Hermina út 47.). A levélben kérjük jelezni az esetleges szakmai kívánságokat. A borítékra írják rá: „Alkotó tábor”. Kérdéseikre az 52-11400-as telefonon Rózsa Dezsőtől kaphatnak választ. Szervezők:

*Dr. Baranyiné Miks Mária
Rózsa Dezső*

Dr. Jáksó László

Munka vagy rokkant nyugdíj?

A MVGYOSZ Országos Elnöksége - mint ahogyan ez a V. V. júniusi számában, az elnökségi tudósításban megjelent - ülést tartott, melyen (többek között) a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Szervezet elnöksége számolt be szervezeti munkájáról. A beszámoló kiegészítéseként a megyei szervezet elnöke javasolta, hogy az Országos Elnökség foglalkozék többet az indokolatlanul rokkant nyugdíjba menő vak munkavállalók, valamint a munkájukat hanyagul, vagy fegyelmezetlenül végző vakok kérdésével. Ezen javaslatnál nem először hívta fel az Országos Elnökség figyelmét erre a jelenségre és ennek mind az egyénre, mind a vak közösségekre gyakorolt káros hatásaira. Éppen ezért az Országos Elnökség a Rehabilitációs Bizottságot bízta meg azal, hogy a V. V.-ban jelentessen meg egy figyelemfelhívó cikket. A bizottság folyó év június 13-án megtartott ülésén engem bízott meg e cikk megírásával.

A probléma a 40-es évek végén, az 50-es évek elején kezdődött. 1949-ben és azt követően jelentek meg ugyanis azok a magasszintű jogszabályok, melyek a vakokról való gondoskodást állami feladattá tették s ennek megvalósulását a gyakorlatban is elősegítették. Ezen jogszabályok között volt az a rendelet is (mi akkor csak 107-es rendeletnek hívtuk), mely lehetővé tette, hogy a vak munkavállalók 100 heti igazolt munkaviszony alapján rokkant nyugdíjba mehettek. Akkor ez a rendelet igen humánus volt, mert lehetővé tette, hogy a háború előtt és alatt különböző

vak intézetekben, gyámolító egyesületben és máshol végzett munkákat elismerje még akkor is, ha ezek nem voltak OTI-nál, vagy más biztosító intézetnél bejelentve. Elegendő volt 4 tanú aláírása. Később a rendelet 200 hét munkában töltött időhöz kötötte, majd tovább szigorította a nyugdíjba menés lehetőségét. Azokban az években azonban szükség volt egy ilyen lehetőségre, hiszen munkaalkalom vakok számára gyakorlatilag nem, vagy alig létezett.

A célvállalatok kialakulásával, a telefon központ kezelés széleskörű elterjedésével, továbbá más foglalkozási ágak megjelenésével azonban már nagy részben túlhaladottá vált a fenti jogszabály. Az 50-es években megjelent jogszabályok ezért már a vakok elhelyezkedését és munkavégzését, annak megkönnyítését voltak hivatva elősegíteni. (Lásd: a vaknorma, 36 órás heti munkaidő, később vak pótszabadság, az első „telefonos” rendelet, stb. mind-mind ezt a célt szolgálták.) Ezek a fent leírt célok azonban mégsem valósulhattak meg maradéktalanul, mert a vakok tömegével mentek továbbra is rokkant nyugdíjba, ezzel egészítve ki a munkában szerzett keresetüket. Ezekben az időkben jelentek meg pl. a nyugdíjas KISZ-titkárok. Voltunk ugyan néhányan, akik már akkor tudtuk, láttuk és mondtuk, hogy egyszer ez a magatartás még visszaüt és nagyon nagy problémákat fog okozni. A lehetőség azonban adott volt, és pillanatnyi érdekek azt diktálták, hogy éljenek is vele. És a tömeges nyugdíjaztatás tovább folyt, mi

több folyik még ma is. Sok tagtársunk hivatkozik arra, hogy „a látók is ezt teszik”. Lehetséges, én ezt nem tudom sem állítani, sem megcáfolni. Tény azonban, hogy ha egy látó rokkant nyugdíjba megy, nyugdíjasként még el tud helyezkedni sokféle munkakörben, elsősorban a magánvállalkozóknál. A vakok számára ez a lehetőség nem biztosított. Az illető egyén bejelenti, hogy egészségi állapota, vaksága miatt munkáját tovább folytatni nem tudja. Munkahelyén munkaviszonyát felmondja. Az illetékes bizottság ezt figyelembe véve rokkant nyugdíjba helyezi. Az illető pedig, mikor az első nyugdíját kézhez kapja, szemrebbenés nélkül visszamegy régi munkahelyére és kéri régi munkakörébe való visszahelyezését. Így volt ez eddig, amíg lehetett. Ma már ez csak elvétve jár eredménnyel. Az idő nagyot változott.

Felgyorsult a gazdasági szerkezetváltás, a privatizáció, felerősödtek a piaci tendenciák. Gyárak, üzemek tömege megy tönkre, vagy cserél gazdát. Megjelent és egyes vidékeken (Borsod, Szabolcs, stb.) máris tömeges méreteket öltött a munkanélküliség. A munkanélküliek száma ma, mikor a cikket írom, meghaladja a 160.000 főt, de lehetséges, hogy mire e cikket a tisztelt olvasó elolvasta ez a szám már 200.000 felett lesz. Változnak a jogszabályok, felgyorsult a törvényalkotás. Felmondás szempontjából már megszűnt az abszolút védettség. Az új jogszabályok (természetesen) kivétel nélkül a kialakuló új viszonyokat segítik megvalósulni. Ma már nem egyesek rémálma az, hogy nagy számban bocsátanak el munkahelyükről vak dolgozókat is átszervezés címén, vagy azzal az indokkal, hogy „nyugdíjasok”, vagy „rokkant nyugdíjasok”, így ellátásuk biztosított.

Tudomásul kell vennünk, hogy ez

napjaink élő valósága. Szinte minden megyei szervezetünk elnöksége erről panaszkodik. És az elbocsátott nyugdíjas, rokkant nyugdíjas vak hiába keres jogorvoslatot, a felmondási ok igaz és jogszerű. Ráadásul (a felmondási időn kívül) semmiféle követelése nem lehet, kedvezményt sem igényelhet. Így nem kaphat sem munkanélküli segélyt, sem egyszeri végkielégítést, stb., hiszen nyugdíján keresztül már kap egyszeri ellátást, többszöri viszont senkit sem illet meg. És ahogyan a munkalehetőségek tovább szűkülnek, ugyanúgy növekszik az elbocsátott nyugdíjasok száma. Vannak olyan elképzelések is, hogy pl. az új munkatörvénykönyv felmondási okként tartalmazza ne csak az öregségi és rokkantsági nyugdíjjal rendelkezés tényét, hanem vonatkozzon azokra is, akik e két nyugdíj valamelyikére jogosultak.

Természetesen szövetségünk mindent elkövet annak érdekében, hogy ez ne következze be. A Rehabilitációs Bizottság is a már említett június 13-i ülésén döntő részben ezekkel a kérdésekkel foglalkozott és javaslatokat dolgozott ki. Ha ez az előbb említett elképzelés megvalósul, az egyben ugyanis azt jelentené, hogy bármelyik pillanatban fel lehetne mondani bármelyik nyugdíjjal nem rendelkező vaknak is, vagy súlyosan fogyatékos más személynek, hiszen ők kivétel nélkül jogosultak rokkant nyugdíjra.

A már nyugdíjasok elbocsátását azonban (ha bármennyire is szeretnénk) megakadályozni nem tudjuk az ország jelenlegi helyzetében és beláthatóan az elkövetkező években sem. Ezért nagyon kérjük minden tagtársunkat, elsősorban a fiatal és középkorú munka-

30

vállalókat, hogy nagyon gondolják meg nyugdíjazási kérelmük beadását. Ezen vélt kis anyagi előny miatt munkájuk, munkahelyük elvesztését kockáztatják, új munkahelyet találni pedig ma (és még sok évig) teljesen lehetetlen.

Azért írtam „vélt” előnyről, mert meggyőződésem, hogy anyagilag sem jár jobban aki rokkant nyugdíjba megy, sőt az esetek nagy részében kifejezetten veszít a nyugdíjat kérelmező személy. Gondolkodjunk egy kicsit közösen!

Tudjuk, hogy egy rendszeresen dolgozó vak havi 11.000 forintot kereshet adókorlátozás nélkül. Ehhez jön a teljes „vak személyi járadék”, ami jelenleg meghaladja a 6.000 forintot. Adómentes jövedelme tehát havi 17.000 forint. Ha nyugdíjba, rokkant nyugdíjba megy, a munkában töltött idő figyelembevételével a három legjobb évet veszik figyelembe az elmúlt öt évből az átlagkereset kiszámításánál. Megfelelő idő (mondjuk 25 év) esetén a várható nyugdíj kb. 6-7.000 forint között lesz. Ha azonban a munkában töltött évek száma ennél kevesebb, úgy csak az ún. „minimális” nyugdíjra tarthat számot. Ehhez hozzá számítják a járadékot, de nem teljes összegében. Nyugdíja tehát az addigi jövedelmének alig 2/3-át teszi ki, viszont munkahelyét nem kapja vissza, mert esetleg addig a vállalata megszűnik, vagy átalakul, gazdát cse-

rél. Lehetséges, hogy az a vezető, aki talán korábban ígéretet tett visszavételére, már nincs is a helyén. Szerintem túl nagy a kockázat.

A másik igen nagy probléma, ami nagyon zavarja a vakok munkába helyezését az, hogy egyes tagtársaink felelőtlenül ott hagyják munkahelyüket, vagy olyan fegyelmetlenül dolgoznak, viselkednek, hogy magatartásukkal szinte kikényszerítik a munkáltató részéről a felmondást, netán fegyelmi úton történő elbocsátást. Így nemcsak ők válnak munkanélkülivé, hanem felelőtlen viselkedésük következtében a vakok számára is elvész ez a munkahely. Ahonnan egyszer így kellett elküldeni egy vakot, oda többé másikat biztosan nem fognak felvenni. Jelen helyzetben ez a magatartás megengedhetetlen! Az így viselkedők száma nem nagy ugyan, csupán töredéke a becsületesen dolgozók számának. Az általuk okozott erkölcsi kár azonban óriási.

Az Országos Elnökség ezért támogatja azt a törekvést, mely több megyei szervezetünkönél már évek óta bevett gyakorlat, miszerint ha egy tagtárs saját hibájából két alkalommal felmond munkahelyén, vagy onnan öt (ugyancsak az ő hibájából) elbocsátják, a harmadszori esetben a szövetség nem támogatja elhelyezkedését.

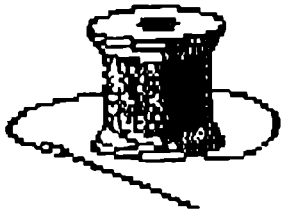
Úgy gondolom, a vakok hírneve, a becsületesen dolgozók védelme és mindannyiunk presztízse ezt feltétlenül megkívánja.

K I T Ü N T E T É S

Brozsovits Mihály szobrász sorstársunknak a Népi Iparművészeti Tanács a Népi Iparművész címet adományozta. A

kitüntetéshez szívből gratulálunk és további erőt, egészséget kívánunk alkotó munkájához.

Pis Mátyásné

Kötésminták

31

LEVELES CSIPKEMINTA

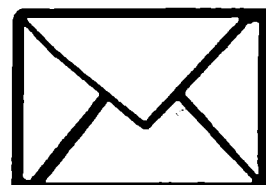
(gyakorlottaknak) - 15-tel osztható szemek. A páros sorok fedettek.

- * 1. 1 sima, 1 ráhajtás, 5 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, áthúzom a leemelt szemén. 1 ráhajtás, 5 sima, 1 ráhajtás, 1 sima.
- * 3. 1 sima, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán összekötök, 1 sima, 1 ráhajtás, 1 fordított, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán összekötök, 1 sima, 1 ráhajtás, 1 sima.
- * 5. 1 sima, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 sima, 1 fordított, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 sima, 1 ráhajtás, 1 sima.
- * 7. 1 sima, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 fordított, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök. 2-szer egymás után: 1 ráhajtás, 1 sima.
- * 9. 1 sima, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, áthúzom, 1 fordított, 3 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 sima.

FENYŐFAMINTA

(haladóknak) - 12-vel osztható szemek. A páros sorok fedettek.

- * 1. 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 ráhajtás, 3 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 fordított.
- * 3. 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 2 sima, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 2 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 fordított.
- * 5. 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 sima, 1 ráhajtás, 5 sima, 1 ráhajtás, 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 fordított.
- * 7. 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 ráhajtás, 7 sima, 1 ráhajtás, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 fordított.
- * 9. 1 ráhajtás, 3 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 sima.
- * 11. 1 sima, 1 ráhajtás, 2 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 2 sima, 1 ráhajtás, 2 sima.
- * 13. 2 sima, 1 ráhajtás, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 sima, 1 ráhajtás, 3 sima.
- * 15. 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 4 sima.

Dr. Meskó Árpád Gyuláról küldte be levelét rovatunkba. Ezennel teljes terjedelmében közöljük észrevételét:

„Tisztelt Szerkesztőség! Lapunk '10. májusi számában a 41. oldalon olvastam egy cikket „Helyreigazítás ürügyén” cím alatt. A szerző a cikk első 2 sorában egy ismert mondást idéz a következő szöveggel: „Errare humanum” - ismert mondás -, „tévedni emberi dolog”. Az idézet latin szövegéből egy szó hiányzik, mert ez a mondás latin szövege helyesen: „errare humanum est”. Az idézet gyakran élénkíti a szöveget, de idézni csak pontosan, szórul-szóra szabad. Sorstársi üdvözléssel: dr. Meskó Árpád”. Eddig a levél.

Köszönjük kedves olvasónk figyelmességét. Észrevételével teljes mértékben egyetértünk, olyannyira, hogy a szóbanforgó idézetet még egyszer leközzöljük, eredeti formájában, teljes terjedelmében, betű szerint úgy, ahogyan azt annak idején a jeles egyházatya, Hieronimus egyik levelében leírta, imígyen: Errare humanum est, sed in errore perseverare stultum est. Vagyis: tévedni emberi dolog, de a hibában kitartani ostobaság.

Mint látjuk, az „est”, mint állítmány (a sum, esse, fui szótári alakú igének egyes szám harmadik személyű ragozott formája) mindkét modatrészben szerepel, különválasztva a „sed” (de, azonban) kötőszóval. De! Mind a latinban, mind más nyelvekben megengedett egyenrangú modatrészek azonos állítmánnyal való szerkesztése úgy,

hogy ezen állítmányt csak egyszer szerepeltetjük: bármelyik mondatrészhez illesztjük ezt a közös állítmányt, látszen odaértendő a másik mondatához, bármiféle értelemzavarás nélkül.

Igazoljuk ezt egy-két klasszikus példával is. Mit mond például Seneca „De beneficiis” (A jótéteményekről) c. művében? „Admonitio taedium facit, exprobatio odium” (A megintés ellenérzést vált ki, a szemrehányás gyűlöletet).

Mint látjuk, itt a közös állítmány a „facit” (tesz, csinál, esetünkben: kivált) csak a „taedium” mellett szerepel (taedium=ellenszenv, ellenérzés), az „odium” (gyűlölet) mellé csak oda kell gondolni: nem is hiányzik az onnan, akár hányszor is olvassuk, így találjuk helyénvalónak.

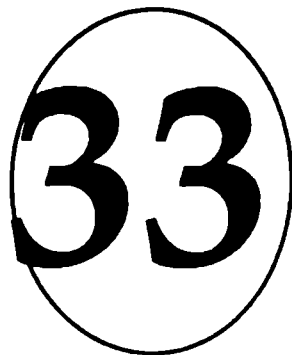
Nézzünk egy másik példát, a nem kevésbé híres rotterdami Erasmustól: „Amicus Plato, (sed) magis amica veritas”. Barátom Platón, de még inkább az igazság. Mondhatta volna így is Erasmus: Amicus meus est Plato... Lám, itt az állítmány „est” egyik mondatrészben sem szerepel! Sőt! Itt még a „sed” kötőszó is csak zárójelben szerepel, anélkül is érthető a mondat!

Idézzük végezetül még egyszer Senecát! Úgy látszik, szeretett takarékoskodni az állítmányokkal: "Nemo patriam, quia magna est amat, sed quia sua". Senki sem azért szereti a hazáját, mert nagy, hanem mert az övé. Így is jó lenne, hogy: sed quia sua est (hanem mert az övé), de lám, ide is elégségesnek bizonyul a mondat első részében megjelen-

tetni az állítmányt.

Cikkünk szerzője tehát nem követett el jóvátehetetlen hibát, mikor az idézetből „elspórolta” az est igealakot. Mindazonáltal törekedni fogunk arra, hogy a jövőben bármiféle idézetnek megke-

ressük az eredetijét, és ha változtatással idézzük is - stiláris megfogalmazásból - lábjegyzetben fogjuk közölni az igazit, az eredetit.

Élményeim egy „más” világról

Ez év májusának végén az a megtiszteltetés ért, hogy részt vehettem egy csoportos látogatáson. Kirándulásunk egy németországi üdülőközpontba szerveződött, meghívás útján, ahol különféle fogyatékos gyermekek és fiatalok éltek, többnyire mozgásukban korlátozottak.

Szombati napon indultunk, este, és másnap délután érkeztünk meg Wilgartswiesenbe. Faházakban laktunk, teljes ellátásban részesültünk, mely számunkra ingyenes volt. Finom ételeket kaptunk, köztük új ízekkel is sikerült bővíteni eddigi tapasztalataimat. Sokat sétáltunk, kirándultunk a környéken.

Látogatást tettünk másik intézetekben is. Landauban egy olyan intézetben jártunk, ahol halmozottan sérült embereket gondoznak. Einstatban pedig látássérültek voltak.

Ez alatt az egy hét alatt rengeteg élmény ért. Így visszagondolva is melegség tölt el, ha felidézem a gyerekek kedvességét, amivel körülvettek, jó kedvüket, életvidámságukat, azzal a nagy érdeklődéssel, pedig nem értettük egymás nyelvét csak tolmács segítségével,

mégis nagyon közel éreztem őket magamhoz.

Ezt a melegséget, kedvességet, azt az érzést, hogy embernek érezhettem magam, sajnos itthon már nem tapasztalom olyan intenzíven, ahogy szükségem lenne rá, s ahogyan ezt megéltem külföldön.

Úgy érzem, hogy feltétlen beszélnem kell arról a fejlett technikáról, amit a kinti látásnevelés órán tapasztaltam. Gyermekkori élményeimmel ellentétben, ott nagy hangsúlyt fordítottak arra, hogy a gyerekek minimális látásmaradványát is igénybe vegyék. A lelkesítéssel és buzdítással kívül, ehhez nagyon sok segédeszközt használnak. Távcsövet, írásvetítőt, olvasó tv-t, minden asztal külön meg volt világítva. Különféle nagyítókat használtak, egyedileg, az olvasás eredményesebbé tételéhez.

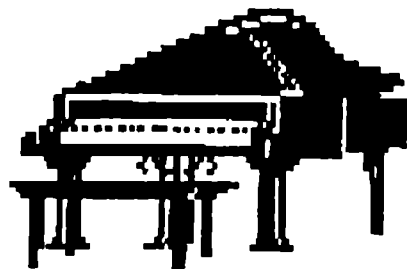
Ezúton szeretném megköszönni a Vakok Állami Intézetének, hogy lehetőséget adtak arra, hogy elutazhassak a csoporttal, s megtapasztaljam ezt a sok kellemes érzést, s feltöltődhessek az itthoni nehéz életre.

Bánsági Viktória

34

Lakatos Tamás

Zenei tábor 1991.

Az idén a Homérosz kórus május 16. és 23. között tartotta zenei táborozását szövetségünk boglárlellel üdülőjében. A tavaszi időpont lehetővé tette, hogy óráimat átcsoportosítva részt vehessek az eseményen és mint „kültag”, az eddiginél jobban bekapcsolódhassak az együttes munkájába. Nagyon jó érzés volt, hogy nem találkoztam a profizmus fásultságával. A műveket, amelyeket egyébként kottából szoktam megtanulni és gyakorolni, most „kénytelen voltam” hallás utáni módszerrel feldolgozni. Ez viszonylag lassú munka ugyan, de az alkotás olyan kellemes ízt, izgalmát idézte fel számomra, amelyet utoljára gyermekkoromban, az iskolai kóruspróbákon éreztem.

A délelőtti próbát az ebéd utáni pihenő elteltével egy jóval rövidebb gyakorlással folytattuk, majd vacsoráig zenehallgatás következett. Nagyjából így zajlott le a tábor egy napja és a szeptemberi rendezvényhez képest ujdonságot jelentett, hogy a balatonlellel templomban egy misén működhettünk közre, Bogláron pedig egy egész hangversenyt adhattunk. Noha itt is a katolikus templom adott otthont szereplésünknek, a plébános úr hozzájárulásával elénekelhettük világi repertoárunknak egy részét is. A hangfelvétel, amelyet e kitűnő akusztikájú helyen műsorunkról készítettünk, arról tanúskodik, hogy az énekhangzása érettebbé vált a korábbiakhoz képest. Számomra ez különösen a női szólamoknál volt feltűnő. Lellei közreműködésünknek (bár most

a tudósító eltér az események kronológikus ismertetésétől) külön története van. Mivel nem állt rendelkezésünkre autóbusz, amellyel a nagy települései részére próbálni mentünk volna, szemerkélő esőben gyalog vágtunk neki a 4 kilométeres útnak. Az eső idővel „nekibátorodott”, így alaposan megázunk. Ekkor természetesen az lett a fő kérdés: mi lesz, ha netán közülünk többen is megfáznak, berekednek? Szerencsére az Úr kegyes volt hozzánk, nem hagyta, hogy házában „tisztátalan” hangok sokasága szóljon. Mindenki megúsza betegség nélkül és a fellépés is szépen sikerült. A két szereplési lehetőség egyébként Németh Tamásné helyi ismeretségének köszönhető.

Most csak egyetlen vadonatúj művet tanultunk, mivel az énekkar néhány diák tagjának idő előtt vissza kellett utazni Budapestre és inkorrekt megoldás lett volna, ha ezeket a lányokat ilyen módon kirekesztettük volna a társaságból. Az új mű Kodály „Turót eszik a cigány” című népszerű darabja.

A zenehallgatások kapcsán Varró Attila egy hasznos ajándékkal lepett meg bennünket. Mozart „A Varázsfuvola” című operáját egy kis füzetet forgatva élvezhettük, mely füzetben Braille írásban a dalmű rövid tartalma olvasható. Az anyagot karnagyunk írta le és sokszorosította, minden kórustag kapott egy példányt, melyet haza is vihetett. A meghallgatott muzsikák nagy része a jelenlévők által hozott kompakt lemezekről szólt, a zeneirodalom igen széles

sávját ölelte fel. Hallottunk Bach-zenét, de Emerson, Lake és Palmer triójának felvétele is szerepelt az „étlapon” (hogy csak a két legszélső pólust említsem).

Egy olyan társaságnál, amely műkedvelő, nem hivatásszerűen dolgozik, nagy jelentősége van a tagok egymáshoz való érzelmi viszonyának és kíváncsús, hogy a résztvevők zenei ízlése ne nagyon különbözzék egymásétól. Eb-

ben a tekintetben is sokat jelentett számunkra az idei énekkari tábor, érzésem szerint. Köszönjük az üdülő személyzetének, hogy néha különlegesnek tűnő igényeinket is készséggel kielégítette, és mindazoknak, akiknek e sikeres táborozás létrejöttében egy kicsiny része is volt, hálánkat fejezzük ki.

Kas László: Zenei rovat

Egész évben Mozart

Lapunk hasábjain megemlékeztünk már Mozarról: méltattuk zsenialitását, zenetörténeti jelentőségét, egyedülálló sokoldalúságát - már ami a műfajokban való tévedhetetlenségét illeti. Bármely műfajt célzott meg „zenélő flintájával”, mindig a tizes körbe talált. (Csak a kuriózum kedvéért: egyetlen kivétel a műfajok szinte teljes köréből, melyeket Mozart művelt: szólóhegedűre nem írt művet.)

Ahogy illik tehát, megemlékeztünk a nagy zeneszerzőről. A bicentenárium azonban kötelez bennünket is, hogy lapunkban ezzel az egy megemlékezéssel „ne írjuk le” a Mozart-témát.

Mozarról beszélni olyan vállalkozás, mintha átúszni szándékoznánk az óceánt. Életművének egy-egy részletét kiragadni és arról elelmélkedni már kecsgetőbb kezdeményezés. Próbáljuk meg mi is ezt az utat járni: vizsgálódjunk egy kissé abban a műfajban, mely epikus jellegénél fogva a legnépsze-

rűbb - az opera műfajában.

Mozart az operairodalom terén alkotóerejének maximumát nyújtotta. Operáinak sorából is magasan kiemelkedik a Don Giovanni. Mi is ennek az operának a varázsa? Nézzük előbb magának a történetnek a történetét.

Hát, ez bizony elég lapos, semmitmondó, mondhatnánk vérszegény kistsztori. Miről is van szó ebben az operában? Arról, hogy - legyünk egy kicsit útszéliek a főhős karakterének elsődleges jellemzésénél - szóval egy két lábon járó, legendás - hm! - hímtag, szoknyapecér, bíz' alaposan póruljár az operai játékidő közel háromórás tartama alatt (a felvonásközi szüneteket is beleértve).

Hát ez így persze csak egy szarkasztikus szinopszis. Többről van itt szó! Kévs olyan történet akad a világirodalomban, mely olyan mozgalmas lenne, mint a Don Juan históriája. Úgy tűnik, hogy mind az írók, mind pedig

36

az olvasók fantáziáját megmozgatta az évszázadok során ennek a valahol közönséges, valahol azonban mégiscsak költői odafigyelésre érdemes egyéniségnek a

karaktere. Viselt dolgainak irodalmi feldolgozása mintegy félezerre tehető. A téma első szinpadai feldolgozója a spanyol Tirso da Molina. Komédiáját (lám, akkor még csak komikus mivoltában jelenítette meg a tulajdonképpen tragikus hőst) ezen a címen mutatta be 1624-ben: „A sevillai csábító, avagy a kőszobor-vendég”.

Lorenzo da Ponte, a libretto alkotója, Mozarttal együtt már több variánsát ismerte a népszerű históriának. Szöveggönyvében - akarva-akaratlanul - sok a dramaturgiai, jellemábrázolásbeli, sőt, olykor a cselekmény egységes vonalát megbontó illogikus, ellentmondásos elem.

De hiszen éppen ez a lényege Don Giovanni karakterének: az ellentmondásosság! Szertelen szerelemre csakis szertelen személyiség képes! Akinek lényege a permanens szerelem állapota, annak moralitása nem ismer köznapi mércéket. (V.ö. a másik „két lábon járóval” Casanovával). Hős és komikus egyszerismind: rabja a női nemnek, az "Ewigweibliche" goethei terminusa, az örök asszonyi fogalma motiválja egyéniségét, magatartását!

Három nőalak determinálja Don Giovanni habitusát az operában: Donna Anna, Donna Elvira és Zerlina. A következőkben ezen „Triumpfeminátus” karakterét próbáljuk analizálni: egyéniségüket, melynek varázsa Don Giovanni arcélét is kirajzolja.

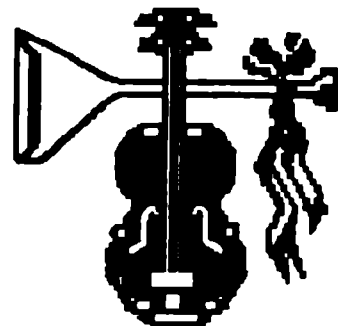
A három nőalak - Donna Anna, Elvira

és Zerlina - közül nézzük elsőként Donna Annát. E.T.A. Hoffmann így jellemezte Mozart és da Ponte egyik legkarakterisztikusabb nőalakját: „Mennyei hölgy... égiek által kijelölt hivatása, hogy don Giovannival megismertesse a benne lakozó földöntúli szerelmet”.

Nincs is más funkciója az opera során, mint az, hogy a benne ébredő szerelmet, a belőle sugárzó nőiességet - Mozart egyedülálló zenei jelkészletével - időről időre kifejezésre juttassa. Lelki válsága árán és ellenére kell érzését megnyilvánítania apja gyilkosa iránt - odi et amo - a gyűlölet és a szerelem malmában őrlődve.

Fiatal, törekeny hölgy, korának nagypolgári, patriarchális neveltetésű jegyeit hordozza. Don Giovanni egyénisége hozza felszínre nőiességét, érzékiségét: első erotikus élménye csábítójához köti. Emócionálisan éli meg ezt a primér élményt: nincs jelentősége annak, hogy Giovanni elcsábította-e testileg, vagy sem. Utal is erre Giovanni egyik jelenetében (I.felv.), midőn démonnak nevezi Donna Annát, aki - úgy tűnik számára - legszebb szerelmi terveit keresztezi. (Ein Dämon, scheint mir, macht sich den Spass - alle meine schöne Pläne zu durchkreuzen).

Ellentétes természet tehát Donna Anna is, miként Giovanni. Démonikus, de zárkózott is, polgári attitűdökkel teli,

de húsból és vérből való ugyanakkor. Érzékeny, passzív, könnyekre hajlamos, kielégítetlen vágyak terhét hordozza.

Donna Annáról sok mindent lehet elmondani és sok mindennek az ellenkezőjét is. Hihetővé, plauzibilissé csak akkor válik ellentmondásokkal teli jellege, ha da Ponte szövegét, verbális

megvilágítását egy másik képsíkra vetítjük: a mozarti zene képsíkjára. A kettő egyidejű nézése, hallgatása, értelmezése oldja fel, teszi érthetővé Donna Anna érzelmileg ambivalens figuráját.

(Folytatjuk)

Dosek Lajosné

A magdeburgi atlétikai versenyekről

Május 31-én reggel, hosszú utazás után érkezünk e gyönyörű német városba, melyet 1248-ban alapított Zsófia brabanti hercegné, édesanyja, Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére, aki 1231-ben itt halt meg. Életében Assisi Szent Ferencet tartotta eszményképének: betegeket ápolt, pártfogolta a szegényeket. Az egyház szentté avatta. A városban ma is él emléke: az Erzsébet templomban lévő sírját sokan látogatják.

Az óváros házai többemeletes, fagerendás, német stílusú épületek. A XV. század óta állnak és mesébe illően szépek, virágos ablakaikkal. Szűk sikátorok kötik össze a hegyekre futó széles utcákat és apró tereket. A Piac-tér kútját Sárkányölő Szent György szobra ékesíti, a tér sarkán pedig Zsófia hercegnő emeli a nép elé meztelen kisfiát, a későbbi Hesseni Őrgróft.

A város tetején lévő kastély-együttes ma múzeum, mert az Őrgrófok Kasselbe költöztek. A pincétől a padlásig láthatjuk a település fejlődését, a vaskortól egészen napjainkig. A népi és polgári

társadalom emlékei emeletenként váltják egymást, majd a harmincneves- és a két világháború emlékei váltakoznak Vilmos császár képeivel. A lovagteremben ma is vacsorára terítettek, hiszen az Egyetem gondozásában lévő épület ma is használatban van.

Az egyetemnek sok fakultása van. Az orvosi egyetem klinikái elszórtan helyezkednek el az egész városban, sőt, a legmodernebb poliklinika a szemközi hegyen, a Lehn folyó túloldalán épült. Egyébként ott húzódik a vasútvonal és az autópálya is, ezért terjeszkedik a város abba az irányba.

Mi is ott, a DHJ szálláson voltunk elhelyezve. Mellettünk parkok, az egyetemi atlétikai pálya és egy 9 beton-alapon álló romantikus fahíd, melyen gyalogosok és kerékpárosok mehetnek át az óvárosba.

Este 7 órakor vacsorára vártak minket a Vakok Tanintézetébe, ahol 12 éves kortól segítik a legmodernebb eszközökkel a vakokat tanulmányaik elvégzésében. Nyolc évig tartó tanulást követően az egyetemen is. A meredek hegy-

38

oldalán több épület áll. Mi az étteremben fogyasztottuk el vacsoránkat: a svéd asztal roskadozott a különböző finomságoktól: saláták, rákok, sülték és

zöldségek, sajtféleségek közül válogathatott ki-ki ízlése szerint.

Másnap, július 1-én voltak a versenyek. Közülünk Oláh Jóska és Pazinczár Attila kezdett távolugrással. Eredményük végül is a 10-11. helyre volt elég. Attila 548-at, Jóska 536-ot ugrott. A dobogóra 670 cm körüli ugrók kerültek. Ezután következtek a súlylökők, akik a hosszú utazás után még nem érték el itthoni eredményeiket. Hegedűs Béla 9,89 métert dobott. Nagy Dénes 11,89 méterrel lett ezüstérmes, míg Attila 11,21 méterrel a negyedik lett.

Ezután a 800 méteres futásra került sor. Mészáros István és Csák Jóska nem tudott az elsőség kérdésébe beleszólni, egymással versenyezve kerültek dobogóra. Pista második, Csák harmadik lett. Idejük 2,22 perc.

Ebédszünet alatt a rendezők behozták az elvesztett időt, mi pedig az elhasznált kalóriákat. Faszén-parázon sült a pecsenye és a kolbász, tepsikben állt a cseresznye és rebarbarás sütemény, termoszban a kávé, hűtőben a sör és az üdítő italok.

Délután női számokkal kezdődött a verseny. Csak fél négykor került sor a férfi gerelyhajításra. Nagy Dénes indiszponáltan dobott 29 métert és nem került a döntőbe. Pazinczár mindjárt élre került és a döntőben elért 44,43 m-es dobással elhozta a győztesnek járó kupát. Közben Oláh Jóska is elkezdte a magasugrást 150 cm-en, de fájós lábbal,

edzés kihagyással a 160-at már levette. A többiek 170 cm-en kezdtek. A győztes Scheppel 191 cm stadion-csúcsot ugrott, megpróbálkozott a 200 cm-el is.

Ezután következett egy érdekes 4x400 m-es váltófutás, ahol Achim, a verseny rendezője rábeszélte a csapatokat, hogy vegyesváltóként fussák végig a távot. Tehát férfiak, nők B1 és B2-es versenyzők egymást váltották. A versenyt a beloruszok nyerték a németek előtt. Csehek és szlovákok, olaszok és franciák futottak még. Mi nem.

Mészáros István 3000 m-es futása következett ezután. Pista szokása szerint szerényen kezdett, de már az első egyenesen megelőzte a mezőny zömét, s a kör végén az élen futott. Azután még lekörözött néhány versenyzőt, mögötte félkörrel érdekes verseny folyt a helyezésekért, de ő az élen futva 10-20 perccel megnyerte a második kupát a magyar csapatnak. Eredményünk tehát: két győzelem, három ezüst és egy bronzérem. Jó előkészületi verseny volt ez a szeptemberi EB-re.

A magdeburgi dóm

Valentin Haüy, a vakügy kiemelkedő egyénisége

39

„...milyen hiba, hogy a természettudományos képzés a tudománytörténetet annyira elhanyagolja ...s problémalátásra csak a tudománytörténet nevelhet ... a történelem mestere az életnek, de mestere az észnek is: hajlékonyabbá teszi”.

(Németh László)

Az egyetemes magyar irodalom óriását, Németh László orvosíró, nevelőt idéztük. Megfogadva az útmutatást, a vakügy történelmének kimagasló alakját, Valentin Haüy-t szeretnők bemutatni. Olyan egyéniségre irányítjuk a fényt, aki példa volt és maradt mindenki számára, aki a humánus szolgálatába szegődik.

Heródek Károly, a Vakok Budapesti Királyi Országos Intézetének helyettes igazgatója érdekes füzetet állított össze „Közérdekű tudnivalók a vakokról” címmel, mely a Gyógypedagógiai Könyvtár 3. számaként jelent meg Budapesten 1901-ben, éppen 90 évvel ezelőtt. A címlapon azt is olvashatjuk, hogy „...a vallás és közoktatásügyi magyar királyi minisztérium megbízásából a szülők és az érdeklődők tájékoztatására, továbbá a vakok oktatásával foglalkozni kívánó lelkészeknek és tanítóknak útmutatásul” készült a kötet anyaga. A 45. oldalon hasznos adatok tárházát kapjuk. Ma is, a XX. század

vége felé érdekes olvasmány a század elején írt mű. A 31. oldalon kezdődik a VII. fejezet, melynek címe: A vakok oktatásának vázlatos története.

A szerző bőségesen kitér Valentin Haüy-re is: kissé megmagyarosítva a nevet, Haüy Bálint szerepel. Érdeemes idéznünk: "A vakok oktatása tulajdonképpen * 1784-ben kezdődött Franciaországban, ahol Haüy Bálint alapította számukra az első intézetet, az "Institut National"-t. Haüy 1745-ben született Saint Just des Marais nevű faluban, Piccardiában. Haüy-t a Párizs utcáin kóborló vak muzsikusok iránti szánalom, de különösen az osztrák származású lángelméjű Paradis Teréz nyilvános fellépésekor nyert benyomások vitték arra a gondolatra, hogy a vakok oktatására adja magát. Haüy Leseur nevű 16 éves vak koldus fiúval kezdte meg a tanítást, ebbeli nemes buzgalmát herceg De La Rochefomould Liancourt az akadémiában kiadott jelentésében méltatta. Az 1780-ban létesített Philantrop társaság több vakot részesített segélyben és Haüyre bízta tanításukat: 1785-ben alapított az első iskola a Coquilliére utcában, mely mintául szolgált hasonló iskolák létesítésére és a tanításban követett eljárásra nézve.

E példán lelkesülve, Grossec lelkész is tanított vakokat. Az 1791-diki alkot-

* Az idézet betű szerinti, a századelő helyesírási szabályait tükrözi

40

mányi ülésből kifolyólag, az állam gondoskodott az iskolákról, de azok ahelyett, hogy előrehaladtak volna, az ország zavaros állapottai folytán visszafejlőd-

tek.

Haüy nemcsak Franciaországban állított iskolákat, hanem elmenvén Európa más országaiba ott is megvetette alapját a vakok oktatásának. Így alapítottak iskolákat: Szt. Pétervárt 1806-ban, Berlinben 1808-ban. - Haüy szegényesen halt meg, de az eszme, melyet elvetett örökké fog élni, és az utókor hálás tisztelettel emlékezik meg a nemesszívű emberbarátról.

Blacklock angolra fordítván Haüynek a vakokról írt munkáját, Pudsey, Dawson 1791-ben Liverpoolban, Müller 1793-ban Edingburgban, Klein 1804-ben Bécsben alapítottak intézeteket; Koppenhága 1807-ben, Dresden és Amsterdam 1808-ban létesítettek hasonló intézeteket".

A fejezet további részében található részlet: „Az Association Valentin Haüy, mely 1891-ben lett közhasznúnak elismerve”.

A kötet 42. oldalán kezdődő fejezete, XI-es számmal jelölve: „Szakirodalom”. A „b” alatt kiderül, hogy Párizsban 1896-tól folyóiratot adnak ki, mely Valentin Haüy nevét viseli és gyakorlati- módszertani útmutatásokat közöl.

Valentin Haüy életrajzát ismertető, életművét méltató cikkekre is bukkantunk. A Vizgazdálkodási Intézet „Források a vízügy múltjából” címmel hasznos könyvsorozatot bocsát közre Marczell Ferenc szerkesztésében. A 7. kötet Budapesten látott napvilágot, címe: „A Magyar Vízügyi Múzeumban őrzött

Széchenyi-iratok katalógusa”. 1890-ben jelent meg a könyv Marczell Ferenc szerkesztésében, dr. Deák Antal összeállításában. A 336-os sorszám alatt bukkantunk a 28-17.317.3. leltári számú tanulmányra, amelynek szerzője Dolezsálek Antal (Anton Dolezsálek), a Vakok Intézetének igazgatója (Budapest). Megjegyzendő, hogy a tanulmányon dátum nincs: szövege német nyelven íródott, 2 oldalon, 185x110 mm-es papírlapokon. Elkértük a szöveg fénymásolatát, melyet soron kívül megkaptunk - ezért is hálás köszönetünket fejezzük ki Fejér László és Kaján Imre igazgató uraknak. Közöljük a teljes megemlékezés szövegét, egyúttal - kérve, ne tűnjön szerénytelenségnek - tudomásunk szerint első alkalommal jelenik meg maga a tanulmány szövege, és így természetesen a magyar nyelvű fordítás is. Íme:

„Amikor most azt az időt éljük, hogy az arra rászolgáló embereknek emléket állítanak, nem lehet megfélekedezni arról az emberről, akit a vakok nevelése megalapozójának, „minden vakok atyjának” nevezhetünk. Midőn a vezetésem alatt álló Pesti Vakok Intézete növendékeivel a jelenlegi Országgyűlésen összegyűlt magas birodalmi állásúak előtt legmagasabb engedéllyel vizsgát rendeztem, ami abból a célból történt, hogy bebizonyítsa a vakok nevelésének hasznát, és ennek következtében a vakok intézményének olyan nagyon szükséges bővítését a már korábban eltervezett Intézet-Alapítvány és megfelelő intézeti épület létrehozása révén, többen a küldött urak közül azt a kívánságukat fejezték ki, hogy az Intézet részére magánadományt juttassanak.

Ez vezetett engem arra a gondolatra, hogy az emberek számára, akik aláírá-

sos formában a vakok javára nagy adományt tettek, ami az intézetnek éppen olyan hasznos, mint az országnak, megtisztelő módon emléket kellene állítani alapítvány létrehozásával, amely részben az igazi emberbarát neve után, részben pedig, mivel az Országgyűlés idején jött létre, „az Országgyűlés Haüy-ről elnevezett Alapítványa” nevet viselje. Haüy szobra ott lenne azután a nagy intézeti hálóteremben az alapítványi díjat elnyerő ágya felett, az alapítvány létrehozójának szándékára utaló felirattal ellátva és az alapítványi díj odaítélésének joga legyen a Vakok Intézete mindenkori igazgatójára bízva. Ezt az aláírásra való felszólítást, amely Personalis úrtól, Szerencsi Istvántól nyomatékosan támogatva lett, és aki az aláírásokat mindjárt 200 forint megajánlásával megnyitotta, gróf Andrassy államtanácsos úr a Rendi Táblán is felolvasta, és azt olyan helyeslőleg fogadták, hogy rövid idő alatt jelentős anyagi támogatást ajánlottak meg aláírásukkal. Ennélfogva Magyarország előjogot és megkülönböztetést fog élvezni abból a szempontból, hogy először állít emléket a halhatatlan Haüynek és egyúttal a Vakok Intézete is gazdagodik egy jelentős alapítvánnyal.

Valentin Haüy (akinek a portróját sok utánajárást követően három évvel ezelőtt a párizsi Vakok Intézete igazgatójától dr. Pignier úrtól megkaptam) szegény földműves fiaként a franciaországi Saint-Justben született, 1746. november 13-án. Midőn Párizsba érkezett, először szépírást tanító iskolát alapított, és magántanítással foglalkozott. Elbeszélése szerint a következő rendkívüli véletlen esemény tette a vaknevelés megalapítójává.

Az 1783. évben Bécsből Párizsba érkezett a vak Paradic asszony, híres zon-

goraművész, hogy koncertet adjon. A művész vak léteire gyorsan olvasott úgy, hogy a kivágott betűalakokat nagy párnára feltűzve tapintással különböztette meg és térképről is tapintással tájékozódott, melyeket domború kartonokra nyomtak.

Ezt az eljárást egy másik híres vaknak, a mannheimben lakó Weissenburgnak köszönhette, akivel élénk, érdekes levelezést folytatott. Így győződött meg Haüy, hogy a látásukat elvesztett szerencsétlenek oktatásában a tapintásos módszer nagy haszonnal, eredménnyel alkalmazható. Ettől az időtől kezdve egész tevékenységét az érintetteknek későbbiekben oly sok hasznot hozó „felfedezés” módszer kidolgozására fordította és 1786-ban „A vakok tapintásának lehetőségéről” címmel füzetet adott ki.

Midőn oly tehetséges vakot keresett, akivel a módszer kikísérletezését, kidolgozását megkezdhette, Saint-Germain de Prés-ben talált rá a templomajtóban álldogálva. Született vak volt, aki kéregetett, hogy idős édesanyját is támogatni tudja. Lyoni származású volt, Leuseur-nek hívták. Haüy a házába vitte, tanította néhány hétig, azután elvitte a Filantrópiai Társaságba, ahol az első próbálkozások eredményével nagyon elégedettek voltak. Haüy részére pénzalapot (alapítványt) hoztak létre és a Notre Dame des Victoires úton házat kapott, hogy intézetet szervezzen. Az eredmény minden elvárásnak megfelelt. Ugyanezen évtől (1786) Haüy az általa tanított vakok közül többeket elvitt a versaillesi udvarba a király elé.

Tevékenységének bámutatos eredménye mindenkire nagy hatással volt

42

és a sikeres tanítónak megszerezték a király jóindulatát.

Haüy új bátorítást nyert, engedélyezték növendékei létszámának a növelését.

XVI. Lajos kinevezte az Admirális-hoz tolmácsnak, ezután professzornak a régi és külföldi iratokat őrző Akadémiához, végül királyi titkárnak.

Az 1786. évben Haüy a királynak ajánlotta „Kísérlet a vakok nevelésére” című munkáját, amit a növendékeiről saját kiadásában kinyomtatott, az ő javukra a nevelőintézetben árult és amelyet Blacklock, a vak költő 1795-ben angolra lefordított. Később Haüy penziót is létrehozott a vakok részére, amelynek a „Vakok Múzeuma” nevet adta, ami azonban nem elégítette ki elvárásait.

Az 1806. évben Sándor cár Szent Pétervárra hívta, ahol szintén létrehozott egy intézetet a vakok részére. A cár kitüntette őt a Szent Vladimir renddel, az intézet azonban a remélt sikert nem hozta meg. Ugyanakkor Haüy idős kora

miatt egyre törődöttebb is lett. 1817-ben visszatért Franciaországba abbé testvéréhez, Haüy René-Just-hoz, a kristálytan halhatatlan megteremtőjéhez. Ott halt meg 1822. március 19-én. A gyász-istentiszteletet a Szent Medárd templomban tartották, ahol vak tanítványai az egyikük által komponált rekviemet adták elő.

Haüy ugyanazt a nagy szolgálatot nyújtotta szellemes, új módszerével a vakoknak, mint L'Eppée abbé a sike-teknek, és a vakok, akik az ő munkássága révén most hasznos, erkölcsös, jó és megelégedett emberek lehetnek, bizonyosan mindig mint legnagyobb jótö-
vőjüket fogják őt tisztelni.”

Eddig a tanulmány, melynek címe: „Valentin Haüy, a vaknevelés megalapítója”. Igen szép megemlékezést fogalmazott meg Dolezsálek Antal, méltó emléket állítva a nagy elődnek.

Rohanó világunkban álljunk meg egy pillanatra. Emlékezzünk, hajtsuk meg fejünket. Hitet, erőt nyerhetünk. Köszönet érte múltunk nagyjainak.

Vak költő versei

Bényei József: Fehér nyirfa

*Megérintem a nyirfaágot:
hűvös és tiszta.*

Él a kéreg.

Vezess fehér fa, kinyújtott szemem!

*Mintha fönny, a beszegzett egen
anyám ráncai intenének.*

Bényei József: Földig hajlok

*Jöjjön bár morzsányi mosolyra,
aki az ajtómon kopogtat
arcának megalázkodom.*

*Ki keresztjén függ a magánynak
akárkit társául fogad.*

*Eligazítja a Kaszás
minden le nem rótt tartozásunk.*

*Ha még tudok köszönni egyszer,
földig hajlok az érdeemesnek
s kitakarom megint a szívem.*

Jaj, látók, irgalmazzatok!

HIRDETÉSEK

43

165 cm magas, 51 éves, teltkarcsú, látássérült hölgy megismerkedne barátság, esetleg házasság céljából korban hozzáillő férfival. Lakása van. Leveleket „Piros rózsza” jeligére a szerkesztőségbe kér.

16 éves, 170 cm magas, irodalmat, földrajzot, zenét, természetet és a festőművészetet kedvelő lány vagyok. Megismerkednék hasonló érdeklődésű lányokkal, vagy fiúkkal, levelezés céljából. Leveleket a következő címre kérek: Fodor Viktória, 1083 Budapest, Szigony u. 6.

Jugoszláviában élő 39 éves magyar lány levelezne korban hozzáillő fiúkkal és lányokkal. Cím: Csőr Erzsébet, 24321 Mali-Idos, Kis Ferenc u. 38. Jugoszlávia. Leveleket csak pontírásban kér.

46 éves, önálló házzal és rendezett anyagiakkal rendelkező vidéki vak férfi házasság céljából megismerkedne korban hozzáillő gyengénlátó hölgygel házasság céljából. A leveleket sík, avagy Braille-írásban a szerkesztőség címére „Flamingó” jeligére kéri.

Gyengénlátó férfi házasság céljából megismerkedne ugyancsak gyengénlátó hölgygel, 35 éves korig. Leveleket „Otthon” jeligére a szerkesztőségbe kér.

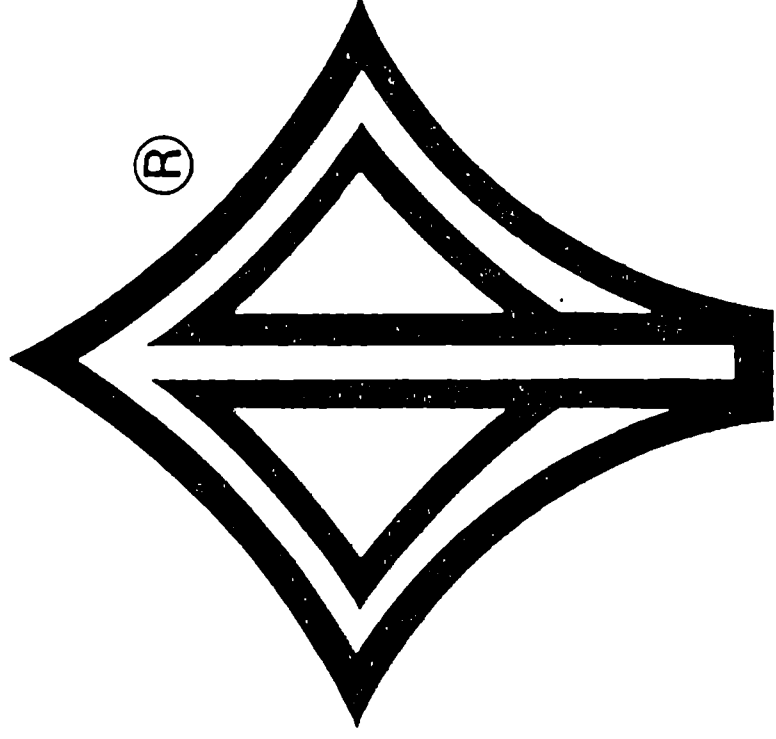
Eladó egy páncéltőkés Petrov pianinó. Érdeklődni lehet: Vánca Gyulánénál a 14-85-971-es telefonszámon.

Készült a FÖSZINFORM sokszorosítójában 1300 pld.-ban
 Felelős vezető: Bertalan István
 Tel: 1-338-306

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

SENIOR

Gyártja:

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

ELSŐ PARANCSOLAT

Én, az Úr vagyok a te Istened,
aki kihoztalak téged
az Egyiptomnak földéről,
a szolgálat házából.
Ne legyenek néked isteneid
énelöttem!

Proxero az ön partnere !

Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Budapest, 1052 V. Fehérhajú u. 2. Telefon: 1-374-255

Számítástechnikai tanácsadás, rendszerfejlesztés

Gazdálkodó szervezeteknek ajánljuk:

Titkár céginformációs és levelező rendszer

- Céginformáció, partner nyilvántartás
- Levelezés 6 nyelven
- Iktatás
- Határidő nyilvántartás

Pénzügyi kintlevőségek rendszere

- Akkreditívek
- Benyújtások, befolyások
- Széleskörű lekérdezési lehetőség

Külkereskedelmi tevékenységet folytatóknak ajánljuk:

Külpiaci információrendszer

- Szöveges és számszerű külpiaci információk
- Relációnkénti elemzések
- Egyedi adatstruktúra felépítések

Komplex külkereskedelmi rendszer

Export modul

- Ajánlatok, engedélyek kötések, lebonyolítás
- VÁM 91
- Ügylet követés
- Teljeskörű gépi okmányolás

Oktatás

- Alapfokú számítástechnikai ismeretek
- PC számítógép kezelő képzés

Rendszereink egymással kapcsolhatók, modulonként is megvásárolhatók.

